

RİZE İLİNDE COĞRAFİ İŞARETLİ ÜRÜNLERİN KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ

PROJE SONUÇ KİTAPÇIĞI

Rize-2023

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

ÖNSÖZ

Derneğimizce hazırlanan ve İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Proje Destekleri kapsamında uygulanmasına mali destek ve onay verilen “Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi Projesi” 06.06.2022 tarihinde İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğünce onaylanarak, 17.06.2022 tarihinde Rize Valiliği İl Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğünce yapılan protokol ve proje uygulama takvimi gereğince 01.08.2022 tarihinde uygulanmaya başlanmış Rize il merkezi ve ilçelerinde uygulama faaliyetlerinin tümü gerçekleştirilerek başarı ile tamamlanmıştır.

Projemiz uygulama faaliyetleri içerisinde yer alan saha uygulamalarımızda, İşbirliği Protokollerimizin İmzalanması, Bilgilendirme Etkinlikleri, Denetim Mercii Kurulların oluşturulması veya Güncellenmesi, Coğrafi İşaretli Ürünlerin Sahada tespiti ve Belgelendirme Faaliyetleri, Denetim Mercii Kurullar Toplantısı, Denetim Faaliyetlerine Katılım, İstişare Toplantısı ve Konferans ile Sürdürülebilirlik Protokolleri ile son bilgilendirme etkinlikleri Broşür ve Sonuç Raporu Paylaşımı ile projemiz tamamlanmıştır.

Proje sonuç bilgilendirme ve sonuç paylaşımı etkinliklerimizde proje bitimi sonrasında gerçekleştirilecek olan sürdürülebilirlik faaliyetleri hakkında tüm iştirakçilerimiz ve sektör temsilcilerimize bilgilendirmelerde bulunulmuştur.

Coğrafi işaretli ürünlerimizin korunması ve geliştirilmesi etkinliklerinin proje bitimi sonrasında gerçekleştirilmesi için gereken sürdürülebilirlik faaliyetinin “Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünler Koruma ve Geliştirme Merkezi” kurulmasına destekler olacağı görüş birliğine varılmıştır.

Projemizin sağlıklı bir şekilde yürütülerek verimli sonuçlara ulaşılmasına katkı sağlayan projemiz iştirakçisi tüm tescil sahibi kurum ve kuruluşlar ile temsilcilerine, sektör temsilcilerimize ve gönüllü katılımcılarımıza desteklerinden ötürü derneğimiz ve projemiz adına sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ahmet TAN
Karadeniz Bilim Teknoloji ve Kültür Derneği
Proje Koordinatörü

1. PROJE İÇERİĞİ

1.1. PROJENİN AMACI:

Rize ili ve İlçelerinde Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Kooperatifler ve Sivil Toplum Kuruluşları tarafından tescil işlemleri tamamlanmış ve halen tescil işlemleri devam etmekte olan başvuru sürecindeki Coğrafi İşaretli Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesine kalıcı ve sürdürülebilir katkılar sağlamaktır.

Bu amaçla proje tescil süreçleri tamamlanmış ve devam etmekte olan Coğrafi İşaretli Ürünlerin Korunması ve Güçlendirilmesine yönelik faaliyetleri içermektedir. Projenin belirgin çıktılarında olan Rize ili Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi ile coğrafi işaretli ürünlere ait sürdürülebilir bir koruma, geliştirme ve savunuculuk kazanımları sağlanacaktır. Bu kazanımlar program önceliklerinden de olan toplumsal kalkınmanın desteklenmesine önemli katkılar sağlayacaktır.

1.2. PROJEYİ DESTEKLEYEN KURUMLAR:

İç İşleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü

1.3. PROJE SÜRESİ:

01 Ağustos 2022 – 31 Temmuz 2023

1.4. PROJENİN HEDEF KİTLESİ:

Proje hedef kitlesi Rize ili ve ilçelerinde bulunan Coğrafi işaretli ürünlere ait tescil sahibi kurum ve kuruluşlar, Denetim Mercii Kurul Üyeleri, Sektör Temsilcisi kurum ve kuruluşlar ile coğrafi işaretli ürünleri tercih eden ve edecek olan diğer tüm toplum bireyleridir.

*Projeye iştirakçi olarak dâhil olan ve İş Birliği Protokolümüzle destek veren,
Tüm tescil sahibi kurum ve kuruluşlarımıza teşekkür ederiz.*

1.5. PROJENİN HEDEFLERİ:

1. Proje Ekibi ve Proje Ofisinin Kurulması, İş Birliği Protokollerin Hazırlanarak İlgili Kurum ve Kuruluşlarca İmzalanması
2. Proje Görünürlük Faaliyetlerinin Tamamlanması ve İnternet Sitesi Kurulumu
3. Tescil Sahibi Kurum ve Kuruluşlarda Denetleme Mercii Kurulların Oluşumunun Sağlanması ve Coğrafi İşaretli Ürünlerin Sahada Tespitinin Gerçekleştirilmesi
4. Coğrafi İşaretli Ürüne Erişim Noktalarının Tescil Sahibi Kuruluşlarla Belgelendirilmesi
5. Denetleme Mercii Kurullar ile Denetleme Uygulamaları ve Raporlama Faaliyetlerine İlişkin Toplantıların Yapılması
6. Coğrafi Ürünler Denetim Faaliyetlerine Katılım Sağlama
7. Rize İli Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi'nin Oluşturulması ve Sürdürülebilirlik Protokollerinin İmzalanması
8. Rize Birinci Coğrafi İşaretli Ürünler Denetim Mercii Kurulları Genel İstişare Toplantısı ve Ürün Pazarlama Satış Konferansının Gerçekleştirilmesi
9. Rize'nin Coğrafi İşaretli Ürünleri Tanıtım Broşürünün ve Ürün Üretim / Satış ve Pazarlama Yeri Belgelerinin Hazırlanması ve Akademik Yayın Oluşturma
10. Proje Sonuç Kitapçığının Oluşturulması ve Nihai Raporun Hazırlanması

1.6. PROJENİN FAALİYETLERİ:

- Proje Ekibi ve Proje Ofisinin Kurulması
- Görünürlük Faaliyetlerinin Tamamlanması ve İnternet Sitesi Kurulumu
- İş Birliği Protokollerin Hazırlanarak İlgili Kurum ve Kuruluşlarca İmzalanması
- Tescil Sahibi Kurum ve Kuruluşlarda Denetleme Mercii Kurulların Oluşumunun Sağlanması
- Coğrafi İşaretli Ürünlerin Sahada Tespitinin Sağlanması
- Coğrafi İşaretli Ürüne Erişim Noktalarının Tescil Sahibi Kuruluşlarla Belgelendirilmesi (Coğrafi Ürün Üretim/Satış Noktası Belgeleri)
- Denetleme Mercii Kurullar ile Denetleme Uygulamaları ve Raporlama Faaliyetlerine İlişkin Toplantıların Yapılması
- Coğrafi Ürünler Denetim Faaliyetlerine Katılım Sağlama
- Rize Birinci Coğrafi İşaretli Ürünler Denetim Mercii Kurulları Genel İstişare Toplantısı ve Ürün Pazarlama Satış Konferansının Gerçekleştirilmesi
- Rize İli Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi'nin Oluşturulması ve Sürdürülebilirlik Protokollerinin İmzalanması
- Akademik Yayın Oluşturma
- Rize'nin Coğrafi İşaretli Ürünleri Tanıtım Broşürünün ve Ürün Üretim / Satış ve Pazarlama Yeri Belgeleri Hazırlanması
- Proje Sonuç Kitapçığının Oluşturulması
- Nihai Raporun Hazırlanması

Proje Ekibi ve Proje Ofisinin Kurulması

Projemiz onaylanma süreci ile Uygulama Takvimine uygun olarak Proje Ekibinin Oluşturulması için Derneğimiz Yönetim Kurulunun 16.05.2015 tarihinde gerçekleştirdiği toplantı ve 218 nolu Yönetim Kurulu Kararı gereğince Dernek Yönetim Kurulu Üyesi ve Dernek Sekreteri Ahmet TAN'ın Proje Koordinatörü olarak görevlendirilmiş olmasından ötürü Projenin yürütülmesi ile ilgili her türlü iş ve işlemin gerçekleştirilmesinde Proje Ekibi olarak görev almasına oybirliği ile karar verilmiştir.

Projenin Yürütülmesinde dernek merkezinden bağımsız Rize İl Merkezinde, Projenin tüm paydaşlarının rahatlıkla ulaşabileceği, giderlerinin proje bütçesinden karşılanmak sureti ile Çarşı Mah. Kazım Karabekir Cad. Yardımcı İş Merkezi Kat:5 No:620 RİZE adresinde ofis oluşumu sağlanmış olup ofis içi donanımlar ile diğer tüm proje için gereken teknik araç gereçler derneğimiz tarafından proje başvurusunda yer alan aynı katkılar olarak sağlanmıştır.

Görünürlük Faaliyetlerinin Tamamlanması ve İnternet Sitesi Kurulumu

Proje İnternet Sitesi, Rollup Banner (4 Adet), Tabela (2 Adet) ve Afiş (100 Adet) hazırlıkları hizmet alımı yöntemi ile tamamlanmıştır.

Proje internet sitesi Türkçe yönetim paneli uygulaması bulunan ve proje koordinatörü tarafından da gerektiğinde güncellenebilecek bir yapıda hazırlanmış olup proje faaliyetlerinin tümünün yayınlanmasına başlanmıştır (cirize.org).

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

RİZE İLİNDE COĞRAFI İŞARETLİ ÜRÜNLERİN KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ

Bu proje T.C. İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

RİZE İLİNDE
COĞRAFI İŞARETLİ ÜRÜNLERİN
KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ
PROJESİ

Bu proje T.C. İçişleri Bakanlığı
Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü
tarafından desteklenmektedir.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

[CİRIZE] RİZE İLİNDE COĞRAFI İŞARETLİ ÜRÜNLERİN KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ

ANASAYFA COĞRAFI İŞARETLER İŞARETLİ ÜRÜNLERİMİZ MEVZUAT İLETİŞİM

RİZE İLİNDE COĞRAFI İŞARETLİ ÜRÜNLERİN KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ

COĞRAFI İŞARETLİ ÜRÜNLERİMİZ

Çayeli Kuru Fasulye Yemeği

Rize Çayı

Rize Simidi

Rize Pepecurası

Rize Muhlaması

Rize Kavrması

Rize Erişte Lokumu

Rize Bezi (Feretko)

Rize Baston Ekmek

Hemşin Çorabı

Derepazarı Pidesi

Anzer Balı

Ayder Balı

BAŞVURU NASIL YAPILIR?

DENETİM NASIL YAPILIR?

AMBLEM NASIL KULLANILIR?

İTİRAZ NASIL YAPILIR?

DUYURULAR

130 Sayılı Resmî Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı Bülteni yayımlandı [DEVAML. →](#)

129 Sayılı Resmî Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı Bülteni yayımlandı [DEVAML. →](#)

128 Sayılı Resmî Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı Bülteni yayımlandı [DEVAML. →](#)

127 Sayılı Resmî Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı Bülteni yayımlandı [DEVAML. →](#)

HABERLER

130 Sayılı Resmî Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı Bülteni yayımlandı [DEVAML. →](#)

129 Sayılı Resmî Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı Bülteni yayımlandı [DEVAML. →](#)

128 Sayılı Resmî Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı Bülteni yayımlandı [DEVAML. →](#)

127 Sayılı Resmî Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı Bülteni yayımlandı [DEVAML. →](#)

[CİRIZE]

RİZE İLİNDE COĞRAFI İŞARETLİ ÜRÜNLERİN KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ
BU PROJE T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI SİVİL TOPLUMLA İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TARAFINDAN DESTEKLENMEKTEDİR.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

İş Birliği Protokollerin Hazırlanarak İlgili Kurum ve Kuruluşlarca İmzalanması

Proje faaliyetlerimizden “5. Diğer Faaliyetler (Varsa), 1. İşbirliği Protokollerinin Hazırlanarak İlgili Kurum ve Kuruluşlarca İmzalanması” olan iştirakçi kuruluşlar ile işbirliğinin imzalanması etkinliği için protokol hazırlıkları tamamlanmıştır.

Protokol hazırlıkları proje başvuru sürecinde 12 tescilli ürün (Rize Bezi-Feretiko, Anzer Balı, Rize Simidi, Rize Enişte Lokumu, Rize Baston Ekmek, Derepazarı Pidesi, Hemşin Çorabı, Rize Çayı, Rize Kavurması, Rize Muhlaması, Rize Pepeçurası ve Çayeli Kuru Fasulye Yemeği) ve 8 tescil sahibi kuruluş (Rize Valiliği İl Sosyal Etüd ve Proje Müdürlüğü, Rize İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Rize Belediyesi, Derepazarı Belediyesi, Hemşin Belediyesi, Rize Ticaret Borsası, Rize Ticaret ve Sanayi Odası, Çayeli Ticaret ve Sanayi Odası) tarafından planlanmış fakat proje onay sürecinde 2 yeni ürün (Çayeli Koloti Peyniri, Ayder Balı) ve 2 yeni tescil sahibi (Çayeli İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, S.S.Ayder Kaplıca ve Aşağı Şimşirli Tar. Kalk. Kooperatifi) kuruluşla 14 ürün ve 10 tescil sahibi kuruluş gereğince hazırlıklar ilaveli olarak tamamlanmıştır. Protokollerin imzalanmasından evvel ilk ziyaretler gerçekleştirilmiş ve tescil sahibi kuruluşlara proje ve faaliyetler hakkında ayrıca işbirliği protokolü hakkında da bilgiler verilmiştir.

İkinci ziyaretler ile iş birliği protokolleri taraflarca imzalanmıştır.

Örnek İş Birliği Protokolü:

RİZE İLİNDE COĞRAFİ İŞARETLİ ÜRÜNLERİN KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜ

AMAÇ

Madde 1.

Bu protokolün amacı, İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü “Sivil Toplum Kuruluşları İçin Proje Yardımları” 2022 Yılı Proje Destekleri kapsamında Karadeniz Bilim Teknoloji ve Kültür Derneği’nin hazırlamış olduğu “RİZE İLİNDE COĞRAFİ İŞARETLİ ÜRÜNLERİN KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ”, uygulama esasları içerisinde yer alan faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi için, Hemşin Belediyesi ile Karadeniz Bilim Teknoloji ve Kültür Derneği işbirliğini sağlamaktır.

KAPSAM

Madde 2.

Bu protokol, İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü 2022 Yılı Proje Destekleri, Proje Uygulama esas ve usulleri kapsar.

DAYANAK

Madde 3.

10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 29 uncu maddesine dayanılarak hazırlanan ve 03/07/2006 tarihli ve 2006/10656 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Dernek, Vakıf, Birlik Kurum, Kuruluş, Sandık ve Benzeri Teşekküllere Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinin Bütçelerinden Yardım Yapılması Hakkında Yönetmeliğin 10 uncu maddesine dayanılarak hazırlanan, “İçişleri Bakanlığı Bütçesinden Derneklere Yardım Yapılması Hakkında Yönerge” çerçevesinde, dernekler ile derneklerin kurduğu federasyon ve konfederasyonlara proje yardımı yapılabilmektedir.

Bu protokol; İçişleri Bakanlığı Bütçesinden Derneklere Yardım Yapılması Hakkında Yönerge, gereğince oluşturulan İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü “Sivil Toplum Kuruluşları İçin Proje Yardımları” 2022 Yılı Proje Destekleri, Proje Uygulama Kılavuzu hükümlerine göre hazırlanmıştır.

TARAFLAR

Madde 4.

Bu protokolün tarafları;

a) Tescil Sahibi İştirakçi Kurum/Kuruluş Adı: .....

Adresi : .....

Telefon: .....

b) Karadeniz Bilim Teknoloji ve Kültür Derneği – 53-008-35

Yeniköy Mah. Atatürk Caddesi No:420/1 RİZE

Telefon: .....

YÜKÜMLÜLÜK

Madde 5.

5.1. Tescil Sahibi İştirakçi Kurum/Kuruluş .....yükümlülükleri:

5.1.1 Proje faaliyetleri içerisinde yer alan “Denetim Mercii Kurulların Oluşturulması” etkinliği için Rize Valiliğince tescili sağlanmış olan Coğrafi İşaretli ürün/ürünler hakkında gereken mevcut kurulların güncellenmesi veya yeni kurul/kurulların oluşturulması için kurum temsilcisi ve sektör temsilcisini belirlemek ve Sivil Toplum Kuruluşu Temsilcisi olarak yeni kurullarda Proje Koordinatörünün kurula katılımını sağlamak.

5.1.2. Proje faaliyetleri içerisinde yer alan “Denetleme Mercii Kurulların Denetim Faaliyetleri” ne Proje Koordinatörünün katılımını sağlayacak şekilde denetim planlaması yapmak.

5.1.3. Proje faaliyetleri içerisinde yer alan, “Denetleme Mercii Kurullar ile Denetleme Uygulamaları ve Raporlama Faaliyetlerine İlişkin Toplantıların Yapılması”, “Coğrafi İşaretli Ürüne Erişim Noktalarının Tescil Sahibi Kuruluşlarla Belgelendirilmesi (Coğrafi Ürün Üretim/Satış Noktası Belgeleri)”, “Rize Birinci Coğrafi İşaretli Ürünler Denetim Mercii Kurulları Genel İstişare Toplantısı ve Ürün Pazarlama Satış Konferansının Gerçekleştirilmesi” etkinliklere kurum denetim mercii kurul temsilci/temsilcilerinin katılımını sağlamak.

5.2. Karadeniz Bilim Teknoloji ve Kültür Derneğinin Yükümlülükleri:

5.2.1 İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü’nün “Sivil Toplum Kuruluşları İçin Proje Yardımları” 2022 Yılı Proje Destekleri kapsamında hazırlayıp uygulama onayı aldığı “RİZE İLİNDE COĞRAFİ İŞARETLİ ÜRÜNLERİN KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ”, uygulama esasları gereğince protokol kapsamında işbirliği yaptığı taraflarca desteklenen aşağıda belirtilen tüm faaliyetleri protokolün yürürlüğe girdiği ve sona erdiği süre dahilinde eksiksiz yerine getirmek.

PROJE FAALİYETLERİ	
FAALİYET ADI	AÇIKLAMA
Proje Ekibi ve Proje Ofisinin Kurulması	Proje Ekibi Karadeniz Bilim Teknoloji ve Kültür Derneği Yönetim Kurulu Tarafından Belirlenen Proje Koordinatöründen Oluşacaktır. Proje Koordinatörünün Proje Uygulama Konularında ve Yönetim Bilimi alanında uzman olması gerekmektedir.
Görünürlük Faaliyetlerinin Tamamlanması ve İnternet Sitesi Kurulumu	Proje Görünürlük Faaliyetleri için gereken hazırlıklar tamamlanarak (50 Adet Afiş, 2 Adet Tabela, 4 Adet Rollup Banner, 1 Adet İnternet Sitesi) görünürlük faaliyeti Proje İnternet Sitesinin Kurulumu ile tamamlanacaktır.
İş Birliği Protokollerin Hazırlanarak İlgili Kurum ve Kuruluşlarca İmzalanması	İlgili kurum ve kuruluşlarla proje faaliyetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi adına Ön Protokoller gereği hazırlanan İş Birliği Protokolleri hazırlanarak, Proje Koordinatörü ve işbirliği kurum ve kuruluş temsilcilerince imza altına alınacaktır.
İlgili Kurum Ve Kuruluşlarla Proje Faaliyetlerinin Sağlıklı Bir Şekilde Yürütülmesi Adına Ön Protokoller Gereği Hazırlanan İş Birliği Protokolleri Hazırlanarak, Proje Koordinatörü ve İşbirliği Kurum ve Kuruluş Temsilcilerince İmza Altına Alınacaktır.	Tescil Sahibi kurum ve kuruluşlarda denetleme mercii kurulların oluşumunun sağlanması proje koordinatörünün de her bir kurulun temsilcisi olacak şekilde tamamlanacaktır.
Coğrafi İşaretli Ürünlerin Sahada Tespitinin Sağlanması	Mevcut tescilli alınmış coğrafi işaretli ürünlerin sahada üretim satış ve pazarlama noktalarının belirlenmesi adına yerelde ürün tespitinin sağlanması gerçekleştirilecektir. Bu faaliyette tescil sahibi kuruluşlarla tespit tutanakları oluşturulacaktır.
Coğrafi İşaretli Ürüne Erişim Noktalarının	

Tescil Sahibi Kuruluşlarla Belgelendirilmesi (Coğrafi Ürün Üretim/Satış Noktası Belgeleri)	Tescil sahibi kuruluşlarla belgelendirilmesi, coğrafi işaretli ürüne erişim noktalarının belirlenmesi ve ilgili belgelendirme faaliyetleri ile gerçekleştirilecektir.
Denetleme Mercii Kurullar İle Denetleme Uygulamaları ve Raporlama Faaliyetlerine İlişkin Toplantıların Yapılması	Tescil sahibi kurum ve kuruluşlarda denetleme mercii kurullar ile denetleme uygulamaları ve raporlama faaliyetlerine ilişkin toplantılar gerçekleştirilecektir.
Coğrafi Ürünler Denetleme Faaliyetlerine Katılım Sağlama	Tescil sahibi kurum ve kuruluşların gerçekleştireceği denetleme faaliyetlerine kurul üyesi olarak proje koordinatörünce katılım sağlanacaktır. 12 ürün denetimi
Rize İli Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi'nin Oluşturulması ve Sürdürülebilirlik Protokollerinin İmzalanması	Proje ofisinin, Rize İli Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi olarak proje verilerinden elde edilen çıktılar ile görevlendirilmesi, Sürdürülebilirlik Protokollerinin imzalanması ile gerçekleşecektir.
Rize Birinci Coğrafi İşaretli Ürünler Denetim Mercii Kurulları Genel İstişare Toplantısı ve Ürün Pazarlama Satış Konferansının Gerçekleştirilmesi	Rize Birinci Coğrafi İşaretli Ürünler Denetim Mercii Kurulları Genel İstişare Toplantısı, kurullar arası fikir alış verishi ve ortak karar alma stratejilerinin tespiti için, ürün pazarlama satış konferansı sektör temsilcilerinin ulusal ve uluslararası satış ve pazarlama yetkinliklerinin artırılması için gerçekleştirilecektir.
Rize'nin Coğrafi İşaretli Ürünleri Tanıtım Broşürünün ve Ürün Üretim / Satış Ve Pazarlama Yeri Belgeleri Hazırlanması	İle ait coğrafi işaretli ürünlerin ve erişim noktalarının belirlenmesi adına, Rize'nin Coğrafi İşaretli Ürünleri Tanıtım Broşürünün ve ürün üretim / satış ve pazarlama yeri belgelerinin hazırlanması sağlanacaktır. (broşürler 1000 adet ve belgelerde broşürler sayısınca 1000 adet olarak hazırlanacaktır. Broşür ve belgeler takım olarak tek bir ürün olarak temini sağlanarak indirimli ürün temini sağlanacaktır.)
Nihai Raporun Hazırlanması	Proje faaliyetlerinin ilimizde ve diğer illerde benzer projeleri hazırlamak isteyen kurum ve kuruluşlara örnek olması yanında tüm faaliyetlerimize ilişkin çıktılarımızın sürdürülebilirliği adına da bir rehber olabilmesi için proje sonuç kitapçığı hazırlığı tamamlanacaktır. (10 adet basılı) proje sonuç kitapçığı projeye ait web sitesinden de yayınlanacaktır.
Proje Sonuç Kitapçığının Oluşturulması	Proje faaliyetlerinin ilimizde ve diğer illerde benzer projeleri hazırlamak isteyen kurum ve kuruluşlara örnek olması yanında tüm faaliyetlerimize ilişkin çıktılarımızın sürdürülebilirliği adına da bir rehber olabilmesi için proje sonuç kitapçığı hazırlığı tamamlanacaktır. (10 adet basılı) proje sonuç kitapçığı projeye ait web sitesinden de yayınlanacaktır.

5.2.2. Proje uygulama süreçleri ve sonuçları hakkında hazırlanacak olan Proje Sonuç Kitapçığı ile bölgede ve ülke genelinde, projeler hazırlayıp uygulamayı düşünen Sivil Toplum Kuruluşlarına örnek bir çalışma oluşturmak.

YÜRÜTME VE ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 6. Protokol tarafı olan kurum ya da kuruluşlar, protokolde yer alan yükümlülüklerini ve yetkilerini hiç bir ad altında başka bir gerçek ya da tüzel kişiye devredemez.

Madde 7. Protokol kapsamında, Proje içerisinde yer alan ve protokolce gerçekleştirilecek tüm faaliyetler için gereken mali giderler Proje Bütçesinde karşılanacak olup, Hemşin Belediyesi hiçbir suretle proje uygulama süreçlerine mali katkı sağlamaz.

Madde 8. Bu protokol imzalandığı tarihten başlayarak, Proje Faaliyetleri Uygulama Süresi sonu olan 31.07.2023 tarihine kadar geçerlidir. Süre bitiminde protokol kendiliğinden sona erer.

Madde 9. Protokolde hüküm altına alınmayan hususlar, taraflar arasında iyi niyet, karşılıklı anlayış ve uzlaşma kuralları çerçevesinde çözümlenir.

Madde 10. Bu protokol 10 (on) madde ve dört sayfadan ibaret olup, .../...../2012 tarihinde iki nüsha olarak imzalanarak yürürlüğe girmiştir.

Tescil Sahibi
İştirakçi Kurum/Kuruluş Yetkilisi

Unvanı

...../...../2022

Ahmet TAN

Karadeniz Bilim Teknoloji ve Kültür
Derneği - Proje Koordinatörü

...../...../2022

Tescil Sahibi Kurum ve Kuruluşlarda Denetleme Mercii Kurulların Oluşumunun Sağlanması, Coğrafi İşaretli Ürünlerin Sahada Tespitinin Sağlanması

İş birliği protokollerinin tamamlanmasından sonra yapılan proje faaliyetlerimizden olan “5. Diğer Faaliyetler (Varsa), 2.Tescil Sahibi Kurum ve Kuruluşlarda Denetleme Mercii Kurulların Oluşumunun Sağlanması ve 3. Coğrafi İşaretli Ürünlerin Sahada Tespitinin Sağlanması” etkinlikleri kapsamında tescil sahibi kuruluşlarda var olan kurulların güncellenmesi ve oluşumu sağlanmayan kurulların oluşumu için gereken görüşmeler yapıldı. Mevcut kurullar ile yeni kurullara proje faaliyetlerimiz kapsamında gönüllü desteklerin sağlanabileceği ifade edilerek proje koordinatörünün gönüllü olarak kurullara katılımı sağlandı. Mevcut kurullarda yasal kurul temsilcisi beyanının tescil sahibi olurunda olduğu proje koordinatörünün kurullara destek amacı ile proje kapsamında faaliyetler gereği kurullara katılım sağlayacağı tescil sahibi kuruluşlara ifade edildi. Ancak dileyen kuruluşun mevcut kurullarına veya yeni oluşturulan kurullarına yasal olarak proje koordinatörünü ekletmek istemesinde dernek yönetimi ve koordinatör görev yeri kurumca herhangi bir olumsuzluğun olmayacağı istenirse gerekli olurların alınarak ilerleyen süreçlerde görevlendirmenin sürdürülebilirlik adına gerçekleştirilebileceği ifade edildi. Mevcut kurullar listesi kurum temsilcileri ve proje koordinatörü nezaretinde proje veri tabanının oluşu için oluşturulmuştur.

Sahada ürünlerin tespiti konusunda tescil sahibi kuruluşlardan mevcut denetim yılında (2022) fiilen erişilebilirlik beyanı için tespiti yapılan yerlerin listeleri oluşturuldu. Tescili yeni sağlanmış ve henüz denetim faaliyetleri ile erişilebilirlik listeleri oluşmayan ürünler ve denetim faaliyetleri pandemi döneminde ve devamında henüz tam olarak neticelendirilememiş ürünler için 2023 yılı verilerince tespitin sağlanması konusunda iş birliği yapılmasına karar verilmiştir.

Coğrafi İşaretli Ürüne Erişim Noktalarının Tescil Sahibi Kuruluşlarla Belgelendirilmesi (Coğrafi Ürün Üretim/Satış Noktası Belgeleri)

Projemiz bir diğer faaliyeti olan “5. Diğer Faaliyetler (Varsa), 4. Coğrafi İşaretli Ürüne Erişim Noktalarının Tescil Sahibi Kuruluşlarla Belgelendirilmesi (Coğrafi Ürün Üretim/Satış Noktası Belgeleri)” faaliyeti kapsamında tüm Rize iline ait coğrafi işaretli ürünler için gereken her bir tescil sahibi kuruluşa ve tescile özel “Coğrafi İşaret Kullanım Belgesi” hazırlıkları tamamlandı. Proje kapsamında 2022 denetim faaliyetleri sonucunda belgelendirme yapmayı planlayan tescil sahibi kuruluşlara ve 2023 denetleme faaliyetleri sonucunda belgelendirme yapmak isteyen tescil sahibi kuruluşlara teslimi sağlandı. Tüm belgelerin genel olarak bir tasarım şablonuna sahip olması ve her bir tescil sahibi kuruluşun ortak bir sinerji oluşturma adına bu yaklaşımı ciddi şekilde benimsedikleri tespit edildi.

2022 yılı denetim faaliyetlerini tamamlayan ve erişim noktalarına belge sunumu konusunda öncelikli davranan tescil sahibi kuruluşlara belge sunumlarında ortak faaliyetin gerçekleştirilmesi adına iştirakimiz konusunda bilgilendirmelerde bulunuldu. Rize Ticaret ve Sanayi Odası 2022 yılı denetim faaliyetleri sonucu uygun gördüğü işletmelere proje koordinatörümüzün de katılımı ile belge takdiminde bulundu. Diğer tüm tescil sahibi kuruluşlarda belge sunumlarının projemiz faaliyetlerinde olan denetim faaliyetlerine katılım sürecinde iştirakimiz ile gerçekleştirilmesi konusunda fikir birliği sağlandı. Belgelerin 2022 ve 2023 denetim faaliyetleri çıktılarında uygun olarak erişim noktalarına teslimi konusunda daha uygun bir faaliyetin olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi Projesi
Proje Sonuç Kitapçığı

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi Projesi
Proje Sonuç Kitapçığı

Denetleme Mercii Kurullar ile Denetleme Uygulamaları ve Raporlama Faaliyetlerine İlişkin Toplantıların Yapılması

Projemiz bir diğer faaliyeti olan “3. *Seminer Çalıştay ve Toplantılar, 1. Denetleme Mercii Kurullar ile Denetleme Uygulamaları ve Raporlama Faaliyetlerine İlişkin Toplantıların Yapılması*” etkinliği kapsamında her bir tescil sahibi kuruluş bünyesinde olan kurul üyeleri ile ziyaretler esnasında kuruluş ve tescilli ürünleri hakkında genel bilgilendirmeler yapılmıştır. Kurul üyeleri ile yapılacak toplantılar için genel bir toplantının yapılması istekleri farklı kurumlarda bulunan temsilcilerin bir arada genel bir bilgilendirmeye ihtiyaç duyulduğu görülmüştür. Bu kapsamda proje iştirakçilerimizden olan ve aynı zamanda tescil sahibi kuruluştaki olan Rize Ticaret Borsası ev sahipliğinde hem ortak bir toplantı hem de proje bütçesinin daha verimli şekilde kullanılması adına 28 Aralık 2022 tarihinde “Denetim Mercii Kurullar Toplantısı” yapılmasına karar verilmiştir. İlgili tarihte etkinliğin gerçekleştirilmesi için tüm denetim mercii kurul üyelerine WhatsApp üzerinden oluşturulan grupla ve telefonla aranarak davette bulunulmuştur.

28 Aralık 2022 tarihinde yapılan bilgilendirme etkinliği ağırlıklı ve soru – cevap uygulamalarının yapıldığı toplantıda, Proje Koordinatörü Ahmet TAN tarafından proje hakkında bilgilendirmeler yapıldıktan sonra coğrafi işaretli ürünler denetim faaliyetleri ve raporlama etkinlikleri hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır.

Toplantıya denetim mercii kurul üyeleri, kurum temsilcileri ve paydaş gruplar olarak üniversite öğrencileri ve sektör temsilcilerinin katılımı sağlanmıştır.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi Projesi
Proje Sonuç Kitapçığı

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

Rize İlinde Coğrafi İşaretlİ Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi Projesi
Proje Sonuç Kitapçığı

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

Coğrafi Ürünler Denetleme Faaliyetlerine Katılım Sağlama

Projemiz “5. Diğer Faaliyetler (Varsa), 5. Coğrafi Ürünler Denetleme Faaliyetlerine Katılım Sağlama” etkinliği faaliyet bitiş tarihi olan 30 Nisan 2023’te tamamlanmış olup il geneline coğrafi işaretli ürün denetim faaliyetleri gerçekleştiren kuruluşlar denetim faaliyetlerine katılımlar sağlanarak sağlıklı denetim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi adına destekler sağlanmıştır. 2022 yılı sonu denetim faaliyetlerine ve belgelendirme etkinliklerine katılım sağladığımız Rize Ticaret ve Sanayi Odası ile 2023 yılı denetim faaliyetlerini yılın ilk çeyreğinde tamamlayan Hemşin Belediyesi ve Derepaşarı Belediyesi denetim faaliyetlerine katılım sağlanmıştır. Aynı dönemde denetim faaliyetlerini tescil sahibi oldukları ürünlerden biri için gerçekleştiren Rize Ticaret Borsamız ilk denetim faaliyetlerine programın uygunsuzluğu nedeni ile katılım sağlanamamış ancak yıl içi ilerleyen dönemler devam edecek denetimlere katılım için söz alınmıştır. Ayrıca Rize Ticaret Borsamızla yapılan ilk denetimler konusunda bilgi alışverişinde bulunulmuş ve mevcut denetim faaliyeti hakkında bilgi alınmıştır. S.S.Ayder Kaplıca ve Aşağı Şimşirli Tar. Kalk. Kooperatifi ve Çayeli Ticaret ve Sanayi Odası denetim faaliyetlerinin başlatılması için yaptıkları hazırlıklarda Türk Patent Enstitüsüne düzeltme talep dilekçeleri ile başvuru süreci başlatmış olup ilgili başvurular konusunda teknik bilgilendirmeler ile tescil sahibi kuruluşlara desteklerde bulunulmuştur.

Rize Belediyesi ile yapılan görüşmelerimiz neticesinde denetim merci kurulların tescil şartlarına göre oluşturulması ve kurul üyelerinin güncellenmesi konusunda ilgili kurumlarla gereken iletişim ve görevlendirmeler konusunda bilgi alışverişi yapılmıştır. Yapılacak denetim faaliyetlerine katılım ve destekler konusunda fikir birliği sağlanmıştır.

Rize Valiliğimiz ile ilgili faaliyet döneminde yapılan görüşmelerde denetim faaliyetlerinin başlangıcı konusunda bilgi alışverişinde bulunulmuş ve ilerleyen dönemlerde yapılacak denetimlere katılım konusunda fikir birliği sağlanmıştır.

Rize İl Tarım ve Orman Müdürlüğümüz ürün denetimlerini ürün özelliğine bağlı olarak yılın ikinci veya üçüncü çeyreğinde gerçekleştirdiğinden ötürü projemiz ilgili faaliyet döneminde denetim faaliyeti gerçekleştirilmemiştir. Ancak ilgili faaliyete özgü bir önceki dönem yapılan denetimler ve mevcut ürün hakkında tescil sahibi kurum temsilcileri ve sektör temsilcileri ile görüşmeler yapılmıştır. İlgili görüşmelerde ürün ve sektör hakkında güncel bilgilerin neler olduğu ve yeni dönem denetim ve sektörel öncelikler hakkında bilgi alışverişi sağlanmıştır.

Çayeli İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğümüzle ilgili dönemde yapılan görüşme ve ziyaretlerle tescil almış ürünün, tescil şartlarına ve denetime faaliyetlerine uygun imalat süreçleri konusunda çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca ilgili ürünün satış ve pazarlamasını gerçekleştirecek erişim noktaları olan yerel sektör temsilcileri ile tescil sahibi kuruluş Çayeli İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğünde bilgi alışverişi toplantısı düzenlenmiştir.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

Rize İlinde Coğrafi İşaretili Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi Projesi
Proje Sonuç Kitapçığı

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi Projesi
Proje Sonuç Kitapçığı

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi Projesi
Proje Sonuç Kitapçığı

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi Projesi
Proje Sonuç Kitapçığı

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

Rize İlinde Coğrafi İşaretili Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi Projesi
Proje Sonuç Kitapçığı

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi Projesi
Proje Sonuç Kitapçığı

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi Projesi
Proje Sonuç Kitapçığı

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

Rize Birinci Coğrafi İşaretli Ürünler Denetim Mercii Kurulları Genel İstişare Toplantısı ve Ürün Pazarlama Satış Konferansının Gerçekleştirilmesi

Projemiz “3. *Seminer Çalıştay ve Toplantılar*), 2. *Rize Birinci Coğrafi İşaretli Ürün İstişare Toplantısı ve Konferans*” etkinliği 18.05.2023 tarihinde projemiz iştirakçi kuruluşlarından Rize Ticaret Borsasının konferans salonu katkısı ile gerçekleştirilmiştir. Toplantıda bilgilendirme etkinliği için bir diğer iştirakçi kuruluşumuz olan Rize İl Tarım Orman Müdürlüğünden Ziraat Müh.Serdar GÖKÇE'nin sunumları ile kamu kurumlarının coğrafi işaretli ürünlere katkısı konulu bilgilendirme etkinliği düzenlenmiştir. İstişare toplantısının ikinci bölümünde Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu öğretim elemanı Öğr.Gö.Dr.Mehmet BAKIR'ın sunumları ile Coğrafi İşaretli Ürünlerin Ekonomik Etkileri konulu konferans gerçekleştirilmiştir. Konferans sonunda soru cevaplar ile istişare etkinliği düzenlenmiş tescil sahibi kuruluşlar ile sektör temsilcileri önerileri paylaşılmıştır. Konferansta ayrıca sürdürülebilirlik faaliyetleri hakkında proje koordinatörü Ahmet TAN tarafından bilgilendirmelerde bulunulmuştur. Sürdürülebilirlik protokolü ve özelinde ilerleyen süreçlerde yapılması gereken faaliyetler hakkında bilgi alışverişi sağlanmıştır.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi Projesi
Proje Sonuç Kitapçığı

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

COĞRAFİ İŞARET NEDİR?

Coğrafi işaret, tüketiciler için ürünün kaynağını, karakteristik özelliklerini ve ürünün söz konusu karakteristik özellikleri ile coğrafi alan arasındaki bağlantıyı gösteren ve garanti eden kalite işaretidir. Coğrafi işaret tescili ile kalitesi, gelenekselliği, yöreden elde edilen hammaddesi ile yerel niteliklere bağlı olarak belli bir üne kavuşmuş ürünlerin korunması sağlanır.

Coğrafi işaretler, menşe adı ya da mahreç işareti olarak tescil edilir. **Gıda, tarım, maden, el sanatları**, sanayi ürünleri coğrafi işaret tesciline konu olabilir.

COĞRAFİ İŞARET NEDİR?

- Bir ürünün, tüm veya esas nitelikleri belirli bir coğrafi alana ait doğal ve beşeri unsurlardan kaynaklanıyorsa bu durumdaki coğrafi işaretlere **"menşe işareti"** denir.
- Bir ürünün belirgin bir niteliği, ünü, üretim şekli, işleme ya da diğer işlemlerinden en az birinin belirli coğrafi alan içinde gerçekleşmesi gereken ürünlerin konu olduğu coğrafi işaretlere **"mahreç işareti"** denir
- Bir Ürünün üretiminde veya üretim yöntemlerinde geleneksel yöntemlerden faydalanılıyorsa bunlara da **"geleneksel ürün adı"** denir.

COĞRAFİ İŞARET AMBLEMELERİ

Türkiye'de 6769 Sayılı SMK gereğince 10 Ocak 2018 tarihi itibarı ile yürürlüğe giren Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı Amblem Yönetmeliği kapsamında tescilli coğrafi işaretler için amblem kullanımı zorunlu hale gelmiştir.

Amblem, tescil belgesinde belirtilen şartlara uygun olan ürünlerin üretimi veya pazarlamasında faaliyet gösterenler tarafından coğrafi işaretin adı ile ürün veya ambalaj üzerinde kullanılmalıdır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığı durumlarda ise işletmede kolayca görülebilecek şekilde kullanılması gerekmektedir

TESCİLE KİMLER BAŞVURABİLİR

- Üretici grupları,
- Ürünle ilgili kamu yararına çalışan veya üyelerinin ekonomik çıkarlarını koruyan dernekler, vakıflar, kooperatifler,
- Ürün veya ürünün kaynaklandığı coğrafi alanla ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları,
- Ürünün tek bir üreticisi olması halinde bunu kanıtlamak şartıyla tek üretici.

Başvuruda Hangi Hususlara Dikkat Edilmelidir

1. Başvuru No
2. Başvuru Tarihi
3. Coğrafi İşaretin Adı
4. Ürün / Ürün Grubu
5. Coğrafi İşaretin Türü
6. Başvuru Yapan
7. Başvuru Yapanın Adresi
8. Vekil
9. Coğrafi Sınır
10. Kullanım Biçimi
11. Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri
12. Üretim Metodu
13. Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler
14. Denetleme

DENETLEME

Yapılan coğrafi işaret başvurularında en çok göz ardı edilen rakat Coğrafi İşaret Tescili işlemlerinde en çok üzerinde durulması gereken konudur.

Başvuru aşamalarında ve öncesinde yapılan etüt çalışmalarında tescile konu ürünün hangi şartlarda üretildiği ve nasıl değerlendirilmesi gerektiği gibi konular analiz edilmeli ve yapılacak denetimlerde bu şartlar aranmalıdır.

Ayrıca denetim işlemini gerçekleştirecek kurulun konuya hakim kurum yada kişilerden seçilmesi başarılı bir denetim süreci geçirilmesi için gereklidir.

Kamu Kurumlarının Tescildeki Avantajları

Rize genelinde yapılan 24 başvurudan sadece 2 tanesi üretici örgütüdür. Diğer 22 başvuru kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları olarak görülmektedir.

Yurt genelindeki 2074 başvurudan ise yaklaşık 200 tanesi kooperatif/vakıf/dernek gibi üretici örgütüdür.

Açıkça görüldüğü üzere Coğrafi İşaret Tescili başvurularında kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının çok yoğun bir başvurusu bulunmaktadır.

Kamu Kurumlarının Tescildeki Avantajları

- Kamu kurumlarında çalışan sayılarının fazla olması ve sürekli yasal mevzuatlar ile iç içe çalışmaları süreç içinde kolaylık sağlamaktadır.
- Kamu kurumlarının imkanları kooperatif/vakıf/dernek gibi üretici örgütlerine göre çok daha fazladır.
- Kamu kurumları denetim faaliyetleri için personel temininde zorluk çekmemektedir.
- Ülke genelinde kooperatif/vakıf/dernek gibi üretici örgütlerinin faaliyet alanları kendi konular kapsamında sınırlı olmasına rağmen Kamu kurumlarında herhangi bir faaliyet sınırı bulunmamaktadır.
- Kamu kurumlarının yurt genelinde yerleşik örgütlenmesi fazla olduğundan her türlü bilgi ve belgeye ulaşmaları kolay olmaktadır.
- Kamu kurumları arasındaki bilgi ve belge alış-verişleri kooperatif/vakıf/dernek gibi üretici örgütlerinden daha kolaydır.

11

Kurumsal Olarak Biz Neler Yaptık

Bilgilendirme Toplantıları

Tescil işlemlerine başlamadan önce yörede fayda sahipleri olan Sivil Toplum Kuruluşları, Muhtarlar ve Üreticiler ile toplantılar yapıldı.

Bu toplantılarda fayda sahiplerine coğrafi işaretin önemi, faydaları ve ürünlerine sağlayacağı katma değer hakkında bilgiler verildi. Ayrıca Coğrafi İşaret tesciline başlanacak ürünle ilgili ayrıntılı bilgiler toplandı.

12

Kurumsal Olarak Biz Neler Yaptık

Saha Çalışmaları

Tecil başvurusu yapılacak ürünle ilgili sahada bilgi toplandı. Tescil süresi içinde gerekli bilgi ve belgeler, üretim metodları, ürüne özelliğini katan coğrafi alanla bağlı olan etmenler, denetim sürecinde dikkat edilecek hususlar bu çalışmalarda belirlendi.

Anzer Balı üretiminde kullanılan arı ırkları, kovan ve ancılık malzemeleri, bitki yapısı, üretim zamanları gibi konular çalışıldı.

Üreticilerin konaklama noktaları ve koloni sayıları tespit edildi.

13

Kurumsal Olarak Biz Neler Yaptık

14

Kurumsal Olarak Biz Neler Yaptık

Tescil Başvurusu

Yapılan toplantılar ve saha çalışmalarını sonrasında tescil evrakları düzenlendi ve Türk Patent ve Marka Kurumuna başvuru yapıldı. Değerlendirme ve itiraz süreçleri sonunda tescil belgesi almaya hak kazandık.

15

Kurumsal Olarak Biz Neler Yaptık

Tescil Sonrası İşlemler

Herbir üreticinin anlığını ziyaret ederek koordinat numaralarını alıp koloni sayılarını tespit ederek anlığı fotoğraflandırdık. Böylece tescil aşamasında birinci gereklilik olan coğrafi alan içerisinde üretilme şartını güvence altına almış olduk.

16

Kurumsal Olarak Biz Neler Yaptık

Tescil Sonrası İşlemler

Üretimi tamamlanmış balların kooperatiflerce teslim alınması sonucu üretim sezonumuz kapanmış oldu. Kooperatiflerden her üretici için ayrı ayrı ve maximum 100 kg veya 4 tnlık partiler halinde numuneler alındı. Bu numuneler önce Anzer Bölgesi Florasına uygunluk açısından değerlendirilmek üzere Hacettepe Üniversitesi Anı ve Anı Ürünleri Uygulama ve Araştırma Merkezi'ne (HARÜM) gönderildi.

17

Kurumsal Olarak Biz Neler Yaptık

Tescil Sonrası İşlemler

Tescil işleminden sonra Anzer Balının daha güvenilir olarak tüketiciye ulaşabilmesi ve taklitlerinden korunabilmesi adına kavanozlara üzerinde benzersiz seri ve sıra numaraları olan ve kazımalı kod alanı barındıran etiketler hazırladık.

Tüketici ürün aldığı anda üzerindeki seri ve sıra numarası ile kazımalı alan altında bulunan kodu bizim hazırladığımız WEB sitesi üzerinde sorgulama yapıp ürünün doğruluğunu öğrenebiliyor.

18

Kurumsal Olarak Biz Neler Yaptık

Tescil Sonrası İşlemler

Tüketici ürün aldığı anda üzerindeki seri ve sıra numarası ile kazımalı alan altında bulunan kodu bizim hazırladığımız WEB sitesi üzerinde sorgulama yapıp ürünün doğruluğunu öğrenebiliyor.

19

Kurumsal Olarak Biz Neler Yaptık

Tescil Sonrası İşlemler

- Tahlil sonuçları uygun gelen ballar Rize Arıcılar Birliği Dolum Tesisinde her kooperatif ayrı ayrı olmak üzere 250-500-1000 gr. lık kavazlarda paketlenir. Güvenlik etiketleri ve Coğrafi İşaret Etiketleri uygulanarak kooperatiflere teslim edildi.

20

Kurumsal Olarak Biz Neler Yaptık

- Bakanlığın imkanlarını kullanarak 81 il müdürlüğü olarak yapılacak Gıda Kontrol denetimlerinde Coğrafi İşaretli ürünlerin “özellikle” incelenerek şartlara uygun üretimin gerçekleştiğinin kontrol edilmesi konusunda Resmi Talepler yaptık.
- Ulusal çapta Pazaryeri faaliyetinde bulunan Online satış sitelerine resmi yazılar yazdık.
- Bakanlıkça oluşturulacak Coğrafi İşaretli Ürünler tanıtım kitapçıklarında ürünlerimizin tanıtımlarını yaptık.
- Diğer Bakanlıkların il Müdürlükleri ile ticari faaliyetlerin denetlenmesi konularında taleplerde bulunduk.

21

Kamu Kurumları Olarak Başka Neler Yapabiliriz

- Denetim Mercisinde yer alan aktörlerin denetim konularında eğitimi
- Tescil edilen ürünlerin pazarlama şartlarının iyileştirmesine yönelik araştırmalar
- Tescil edilen ürünlerin tüketiciye ulaştırılmasında kolaylıkların sağlanması
- Tescil edilen ürünlerin Coğrafi İşaretin sağladığı avantajlar kullanılarak bilinirliğinin artırılması
- Tescil edilen ürünlerin kalite standartlarının artırılması amacıyla yapılacak girişimlere destek sağlanması
- Yeni tescil edilecek ürünler için yörede önde gelen ürünlerin tercih edilmesi
- İlimizdeki tüm tescilli ürünlerin sorunlarının belirlenmesi ve çözüm önerilerinin ortaya konulması adına 3 er veya 6 şar aylık süreçler içerisinde toplantıların organize edilmesi.

22

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

COĞRAFI İŞARETLİ ÜRÜN SATIŞ VE PAZARLAMA KONFERANSI

COĞRAFI İŞARETLERİN EKONOMİK ETKİLERİ İLE COĞRAFI İŞARET-MARKA İLİŞKİSİ

Öğr.Gör.Dr.Mehmet BAKIR

COĞRAFI İŞARETLERİN EKONOMİK ETKİLERİ

- Bir işaretin Coğrafi İşaret olarak nitelendirilmesi için her şeyden önce o işaretin bir ürünü belirtmesi/temsil etmesi gerekmektedir.
- Coğrafi İşaretler ürünün kökenini belirtir ve temsil ettikleri ürünlerin diğerlerinden ayırt edilmesini sağlar (Gündoğdu, 2006).
- Coğrafi İşaret kavramı, AB' de sadece tarımsal ürünler ve insan gıdalarını kapsarken (20 Mart 2006 tarihli 510/2006);
- Türkiye'de coğrafi işaret kavramı, doğal ürünleri, tarımsal ürünleri, madenleri, el sanatları ürünleri ve sanayi ürünleri kapsar. (555 sayılı KHK)

COĞRAFI İŞARETLERİN EKONOMİK ETKİLERİ

- Coğrafi işaretler, ürünleri ayırt etmeye ve kullanıldıkları ürünleri farklılaştırmaya (hem ürün yönünden ve hem de ekonomik yönden) yarayan işaretlerdir.
- Zira, coğrafi işarete konu olan ürünler, yetiştirildiği alandan dolayı belirli bir özellik kazanmış, yani diğer benzerlerine göre içerik olarak farklılaştırılmış ürünlerdir.
- Coğrafi işaretlerin ticari olarak kullanılabilmesi için ürünlerin üzerlerinde veya ambalajlarında, bu ürünlerin sicilde gösterilen kalite, ün ve diğer özelliklerine yer verilmesi zorunludur. (555 sayılı KHK m.17/1)

COĞRAFI İŞARETLERİN EKONOMİK ETKİLERİ

- Farklılaşmaya neden olan unsurlar; ait olduğu bölgenin/yörenin coğrafi özelliklerinden kaynaklanabileceği (toprak, nem, rüzgâr vb. iklim bileşenleri) gibi, yörenin ürünü işleme tekniklerinden kullandıkları malzemelere kadar olabilecek her türlü farklılıklar (beşeri unsurlar) olabilir.
- 510/2006 sayılı AB düzenlemesinde menşei işareti için (Designation of origin) ürünün "belirli bir kalitesi veya karakteristik özelliğinin" olması; mahreç işareti içinse (Protection of Geographical Indication) "belirli bir kalite, itibar veya coğrafyasına atfedilen diğer özelliklere" sahip olması gerekmektedir.
- Türk Hukukunda ise mahreç işaretler için ürünün "belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özelliklere" haiz olması gerekir.

COĞRAFI İŞARETLERİN EKONOMİK ETKİLERİ

- **Coğrafi İşaret**, Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından Türkiye'deki yöresel ürün veya ürünlerin geleneksellik ve kalite bakımından değerlendirilmesi sonucu bu ürünlere verilen tescil işaretidir. (Mahreç işareti veya menşe adı olarak).
- **Tescilin amacı**, Belirli bir coğrafi yöre veya bölge adı ile anılan ürünlerin korunmasını sağlayan bu tescil ile coğrafi bölgelere mahsus ürünlerin niteliklerinin bozulmaksızın sürekliliğini sağlamaktır. (Coğrafi işaret tescilinin koruma süresi tescil ile başlar, süresiz olarak uzatılabilir.)
- Bu sayede coğrafi işaret kazandırılan ürün veya ürünlerin Marka, Patent, Fikir-Sanat eserleri, Endüstriyel Tasarım vb yönlerden korunması sağlanmış olur.

COĞRAFI İŞARETLERİN EKONOMİK ETKİLERİ

- **Coğrafi İşaret**, belirli bir mekâna/alana bağlı tek sınai hak türüdür.
- **Sınai hak/mülkiyet**, sanayi ve tarım sektöründe gerçekleştirilen buluş ya da yeniliklerin, ilk olarak nitelendirilen tasarımlarının (yenilik doğuran yönleriyle) hakkı elinde bulunduran kişi ya da kuruma sağladığı katkılar veya haklardır.

COĞRAFI İŞARETLERİN EKONOMİK ETKİLERİ

- Coğrafi işaretli ürünlerin tescil yoluyla standardize edilerek yasal bir koruma altına alınması, etkisini ekonomik anlamda göstermektedir.
- Coğrafi işaretle veya onun sinai bir hak olarak tescili ile ürüne sağlanan özgünlük, ürünün üretildikleri yerle birlikte anılmasını sağlamanın ötesinde;
- Özellikle, gastronomi turizmiyle ilgilenenlerin veya gurmelerin yeni lezzetler keşfetmesine (aynı etki yazılı, görsel ve işitsel basın yoluyla da sağlanabilir) imkan vermekte,
- Bu durum ürüne kendine özgü bir PIYASA KİMLİĞİ kazandırmakta,

COĞRAFI İŞARETLERİN EKONOMİK ETKİLERİ

- Ürün farklılaştırması yoluyla, ürüne korunmadığı duruma göre daha yüksek bir fiyat verilmesini sağlamakta,
- Özgünlüğün oluşturduğu beklenti tüketimle birleştiğinde yaşanan damak tadı ve lezzet, ilgili uzmanların katkısı veya PR çalışmaları ile daha çok kitle ile buluştuğunda meşhur olan ürün/yiyecekler ait oldukları yörelere turizm ve ticaret geliri yönüyle katkı sağlamakta,

COĞRAFI İŞARETLERİN EKONOMİK ETKİLER

Coğrafi İşaret, geleneksel bilgi ve kültürel değerlere koruma sağlama ile Biyolojik çeşitlilik ve Çevreyi koruyucu etkisiyle;

Yerel üretime ve bu yolla kırsal kalkınmaya destek (başta turizm yönüyle olmak üzere) vermekte,

- Kazandığı piyasa kimliği yoluyla ek fiyat oluşturmakta,
- Temsil ettiği kırsalda istihdam imkanlarını artırarak kırsal kalkınmaya destek sağlamakta,
- Toprağın değerini ve üretimi artırıcı etkisiyle, üretim-tüketim zinciri sürecinde sağladığı katma değerle kırsalda ve bölgede gelir dağılımına olumlu katkıde bulunarak ilave değer sağlamakta,

COĞRAFI İŞARETLERİN EKONOMİK ETKİLERİ

- Coğrafi İşaretler, yöresel ürünlerin farklı özelliklerini ortaya çıkarmakla, yerelin/kırsalın özel ürünlerini yöre adına markalaştırmaktadırlar.
- Coğrafi İşaretler, kullandıkları ürünlerin kökenini belirtme fonksiyonu dolayısıyla markaların ilk hali olarak karşımıza çıkmakta ve coğrafi kökeninden dolayı önem kazanan ürünleri ayırt etmek için kullanılmaktadırlar.
- Coğrafi İşaretler, ürünlerin ayırt edici özelliklerinden yararlanılarak elde edilen hak (sınai mülkiyet hakkı) sayesinde, özellikle yerel ekonomilerin canlanmasında potansiyel oluşturmaktadır. (Üretime destek, kırsal istihdam imkanlarının artması, turizm geliri, kırsal ve bölgesel değer dağılımı vb.)

COĞRAFI İŞARETLERİN EKONOMİK ETKİLERİ

- Özellikle 1995 yılından sonra Türkiye’de koruma altına alınan Coğrafi İşaret kavramı, yerel ekonomilerde özellikle kırsal alanların canlandırılması yoluyla milli ekonomiye olan katkıyı artırmaktadır. (veya yerelin milli ekonomiye olan yükünü azaltmaktadır.)
- Coğrafi işaretle artan ürünün katma değeri, kırsal nüfus için farklı iş alanlarının oluşmasına katkıda bulunmaktadır.
- Coğrafi işaret, küreselleşmeye karşı yerel kültürün (bu kültür içinde üretilenlerin) korunması için önemli bir araç özelliğine sahiptir.

COĞRAFI İŞARETLERİN EKONOMİK ETKİLERİ (MARKA-COĞRAFI İŞARET İLİŞKİSİ)

- Coğrafi işaretler, menşe adı ya da mahreç işareti olarak tescil edilir.
- Tescilli coğrafi işaret içeren adlar, marka olarak tescil edilemez.
- Bir coğrafi işareti tescil ettirmiş ve/veya kullanma hakkına sahip kişiler dahi, bu adı marka olarak tescil ettiremezler.
- Ör: Kayseri ile özdeşleşen mantı, Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından tescillenmiş ve 2009 yılında coğrafi işaret belgesi almıştır.
- Bölgelere göre mantı; Sinop, Boşnak, Gürcü, Sivas ve Çorum mantısı gibi farklı isimlerle anılmaktadır.

COĞRAFI İŞARETLERİN EKONOMİK ETKİLERİ (MARKA-COĞRAFI İŞARET İLİŞKİSİ)

- Tescil edilen Marka, sahibine münhasır kullanım hakkını sağlamakla aynı zamanda bu hakkını başkasına kullandırma hakkını verir.
- Ayrıca kanunda belirtilen durumlara göre markanın tescilinden doğan haklarını korumaya yönelik tecavüzün engellenmesine, uğradığı zararın tazminat isteme hakkına ilişkin dava hakkını verir.
- **Coğrafi işaretler** ise, bir ürünün belirli bir coğrafi yöre, alan veya bölge adı ile özdeşleşen özelliğinin veya niteliğinin korunmasına yönelik bir hak sağlanmaktadır.
- Coğrafi işaretlerin tescil edilmesi, tescil edene bireysel mülkiyet ve kullanım hakkı yaratmaz (SMK.m.33).
- Yaygın görüşe göre, coğrafi işaretler, bireysel marka olarak korunmazlar.

NOT: Son 2 slayt için kaynak: Mohammad Maghaminia, Dr. Öğr. Üyesi, Gümüşhane Üniversitesi, İİBF, Türk Sınal Mülkiyet Hukuku Çerçevesinde Marka ile Coğrafi İşaretlerin Karşılaştırılması

COĞRAFI İŞARETLERİN EKONOMİK ETKİLERİ

- AB'ye uyum sürecinde Türkiye'de yapılması istenilen yapısal değişiklikler içerisinde Türkiye'nin sosyal ve ekonomik yapısı içerisinde **kırsal alanın kalkındırılması** öncelikli konular arasında gelmektedir.
- Türkiye'nin yapısal sorunları içerisinde kırsal alanın güçlendirilmesi Cumhuriyet'in ilk yıllarından bu yana devam etmekte, halen kır ve kent arasındaki gelişmişlik farkları devam etmektedir.
- Gelişmişlik farklarına rağmen kırsal alandaki fırsat ve kırsal alanın güçlü yönleri, aslında Türkiye'de kırsal kalkınma politikalarının başarısı için pozitif bir ilişkinin var olduğunu göstermektedir.

COĞRAFI İŞARETLERİN EKONOMİK ETKİLERİ

- Türkiye' nin Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi Belgesinde GZFT (Güçlü, Zayıf Yönler, Fırsatlar ve Tehditler) yönüyle yapılan analizde, Türkiye'nin kırsal alanının mevcut durumu ortaya konularak sahip olunan fırsatlar içerisinde «yerel zenginlikler, bunların değerlendirilmesi ve kırsal turizm konusu» üzerinde durulan konulardan bazılarıdır (www.tarim.gov.tr).
- Coğrafi işaretlerin kapsamı Türkiye açısından değerlendirildiğinde, kırsal alanın bu kadar yoğun olduğu ve kültürel ve yerel zenginlerin azımsanmayacak ölçüde geniş olduğu bir ülkede bu olgunun göz ardı edilmeyeceği aşikardır.

COĞRAFI İŞARETLERİN EKONOMİK ETKİLERİ

- DPT Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi belirlenirken, yerel potansiyellerin pazarlanma açısından geliştirilmesinde, "Stratejik Amaçlar kapsamında;
- Ekonominin Geliştirilmesi ve İş Olanaklarının Artırılması" başlığı altında değerlendirilmiştir.
- Buna göre; "Tarım ve tarım dışı sektörlerde, gelişen pazar koşullarına ve eğilimlerine uygun yöresel ürünlerin pazar araştırmaları da yapılmak suretiyle tespit edilmesi, üretilmesi, tanıtımı ve pazarlanmasına özel önem verilecektir.
- Söz konusu ürünlerden gerekli koşulları sağlayanların Coğrafi İşaretler kapsamında kayıt altına alınması konusunda çalışmalar yapılacak, bu yöndeki girişimler desteklenecektir.

COĞRAFI İŞARETLERİN EKONOMİK ETKİLERİ

- Tarımsal ürünlerin işlenmesi ve pazarlanmasına yönelik desteklerde, sözleşmeli üretim modeli gibi tarım-sanayi ilişkilerini güçlendirici ve sektörler arası bilgi ve teknoloji transferini etkinleştirici, yenilikçi girişimler desteklenecektir.
- Kendi ürünlerini değerlendirmeye yönelik olarak tarımsal amaçlı kooperatif ve üretici örgütlenmeleri tarafından gerçekleştirilecek üretim ve pazarlama projelerine, yerel ürünlerin Coğrafi İşaretler kapsamında tesciline ve değerlendirilmesine öncelik verilecektir.
- Destekler, Tarım Stratejisinde belirtilen “kırsal kalkınma destekleri” ile uyumlu bir şekilde sağlanacaktır” (<http://ekutup.dpt.gov.tr>)

NOT: Son 4 slayt için kaynak: «Kan, Gülçubuk; U. Ü. ZİRAAT FAKÜLTESİ DERGİSİ, 2008, Cilt 22, Sayı 2, 57-66»

TEŞEKKÜRLER

COĞRAFI ÖVÜNÇLERİMİZ

- Anzer Balı, Derepazarı Pidesi, Hemşin Çorabı, Rize Baston Ekmek, Rize Bezi (Feretiko), Rize Enişte Lokumu, Rize Kavurması, Rize Muhlaması, Rize Pepeçurası, Rize Simidi, Rize Çayı, Çayeli Kuru Fasulye, Rize Kokulu Üzümü, Rize Demir Elması, İyidere Mandalinası, Cimil Çorabı, Rize Kakaolu Üzüm Pekmezi, Hemşin Tulumu, Karayemiş Kuruşu, Rize Etli Lahana Sarması, İyidere Pleki Taşı,

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

Rize İli Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi'nin Oluşturulması ve Sürdürülebilirlik Protokollerinin İmzalanması

Proje faaliyetlerimiz içerisinde yer alan “Rize İli Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi'nin Oluşturulması ve Sürdürülebilirlik Protokollerinin İmzalanması” etkinliği için protokol hazırlıkları tamamlanarak, İstişare toplantısı içerisinde gerçekleştirilen sürdürülebilirlik etkinlikleri olarak tescil sahibi kuruluşlar ve sektör temsilcileri ile paylaşımı sağlandı. Protokole destek veren tescil sahibi kuruluşlar ile sektör temsilcisi kuruluşlar ile sürdürülebilirliğe katkıları adına protokoller imzalandı.

Rize İli Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi oluşturulmasında merkezin çalışmalarının sivil toplum anlayışı içerisinde devam ettirilmesine proje yürütücü kuruluş olan Karadeniz Bilim Teknoloji ve Kültür Derneğinin merkezin koordinatörünü görevlendirmesine ve merkeze gereken destekler adına hem tescil sahibi kuruluşların hem de sektör temsilcisi kuruluşların katkılarının gerekliliği konusunda fikir paylaşımlarında bulunuldu. Merkezin genel faaliyetleri olarak ise denetim faaliyetlerine dış gözlemci olarak katılım ve ürün geliştirme ile tanıtım faaliyetlerine katkıların olması gerektiği konusunda fikir birliği sağlandı.

Sürdürülebilirlik Protokolü Örneği:

RİZE İLİNDE COĞRAFİ İŞARETLİ ÜRÜNLERİN KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK PROTOKOLÜ

AMAÇ

Madde 1.

Bu protokolün amacı, İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü “Sivil Toplum Kuruluşları İçin Proje Yardımları” 2022 Yılı Proje Destekleri kapsamında Karadeniz Bilim Teknoloji ve Kültür Derneği'nin

hazırlamış olduğu “Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi Projesi”, uygulama esasları içerisinde yer alan faaliyetlerden, proje sonrasında Rize ilinde Coğrafi İşaretli ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi adına sürdürülebilirliğin sağlanması için Kamu, Sivil Toplum ve Sektör Temsilcileri arasında gereken işbirliğini sağlamaktır.

KAPSAM

Madde 2.

Bu protokol, “Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi Projesi”, Proje Uygulama esas ve usullerini kapsar.

DAYANAK

Madde 3.

06.06.2022 tarihinde İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğünce onaylanarak desteklenen ve 17.06.2022 tarihinde Rize Valiliği İl Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğünce yapılan protokol ve proje uygulama takvimi gereğince 01.08.2022 tarihinde uygulanmaya başlanan “Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi” isimli proje faaliyetlerinden “5.Diğer Faaliyetler (Varsa) - 6.Rize İli Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi'nin Oluşturulması ve Sürdürülebilirlik Protokollerinin İmzalanması” faaliyetinin gerçekleştirilmesi.

TARAFLAR

Madde 4.

Bu protokolün tarafları;

a) Kamu Kurumu, Sivil Toplum Kuruluşu, Sektör Temsilcisi Kuruluş;	b) Karadeniz Bilim Teknoloji ve Kültür Derneği – 53-008-35 Yeniköy Mah. Atatürk Caddesi No:420/1 RİZE Telefon: 0 544 878 05 25
---	---

YÜKÜMLÜLÜK

Madde 5.

5.1. Kamu Kurumu, Sivil Toplum Kuruluşu, Sektör Temsilcisi Kuruluş yükümlülükleri:

5.1.1 Proje faaliyetleri içerisinde yer alan “Rize İli Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi'nin Oluşturulması ve Sürdürülebilirlik” etkinliği için, Coğrafi İşaretli ürün/ürünler hakkında gereken uygunluk kontrollerine katkı, ürünlerin korunması ve geliştirilmesi adına oluşturulan “Rize İli Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi” ne numune ürün tedarigi ile merkezin genel giderlerine aynı ve nakdi katkılar sağlamak.

5.1.2. Rize İli Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi görevlilerine coğrafi işaretli ürünlerin tanıtımı ve erişilebilirlikleri konusunda yapacakları çalışmalarda numune ürün, ürün görselleri ve ürün hazırlık ile sunum videoları, deneyimleme etkinlikleri çıktıkları vs. materyallerle katkılar sağlamak.

5.1.3. Rize İli Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ile sürdürülebilirliğin sağlanması adına katılım türleri ve oranları;

Numune Ürün	Aynı Katkılar	Nakdi Katkı
Ürün Adı:	Katkı Türü ve Adeti:	Katkı Tutarı Yıllık: .....
Ürün Adedi: (Yıllık)	.....	Katkı Tutarı Üç (3) Yıllık: .....

Numune Ürün: Coğrafi İşaretli Ürünler Rize İli Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi tarafından gerçekleştirilecek faaliyetlerde ürün hakkında tanıtım ve bilgilendirme etkinliklerinin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi için kullanılacak ürünlerdir.

Aynı Katkılar: Rize İli Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi kurulumunda Coğrafi İşaretli Ürünler hakkında gereken her türlü bilgi belge ve doküman ile Denetim Faaliyetleri Çıktıları, Sektör Temsilcilerince hazırlanmış ürün tanıtım materyalleri ile erişilebilirlik faaliyetleri etkinliğinin artırılması için Sektör Temsilcileri kurumsal tanıtım materyalleri.

Nakdi Katkı: Rize il merkezinde kurulumu sağlanacak olan Rize İli Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi genel giderleri “Ofis Kirası, Elektrik, Su ve İnternet Giderleri” nden oluşmaktadır. Mevcut giderlere nakdi katkı sağlamak isteyen kuruluşlar proje yürütücüsü olan Karadeniz Bilim Teknoloji ve Kültür Derneğine “Bağış” yaparak katkıda bulunabileceklerdir. Sürdürülebilirlik faaliyeti için süre minimum üç (3) yıl olarak belirlenmiş olup nakdi katkılar için yapılan bağışlar yıllık veya üç yıllık olarak yapılabilir. Protokole katılım sağlayan kuruluşların nakdi katkı sağlama yükümlülüğü olmamakla beraber nakdi katkı sağlamak isteyen kuruluşların katılımları, ilimiz sosyoekonomik ve kültürel değerlerine katkı sağlama adına Sivil Toplum Kuruluşları etik değerleri gereğince gönüllülük esasına bırakılmıştır.

5.2. Karadeniz Bilim Teknoloji ve Kültür Derneğinin Yükümlülükleri:

5.2.1 Proje faaliyetleri içerisinde yer alan “Rize İli Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi’nin Oluşturulması ve Sürdürülebilirlik” etkinliğinin minimum üç (3) yıl süre ile gerçekleştirilmesini sağlamak.

5.2.2. Rize İli Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi sorumlusu belirlemek ve merkez giderlerinin (İş Bu Protokol Kapsamında Sağlanan Nakdi Katkılar ile) karşılanmasını sağlamak.

5.2.3. Proje internet sitesinin proje bitimi ile merkez internet sitesine dönüşümü sağlayıp sürekli güncellenmesini gerçekleştirmek.

YÜRÜTME VE ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 6.

Protokol tarafı olan kurum ya da kuruluşlar, protokolda yer alan yükümlülüklerini ve yetkilerini hiçbir ad altında başka bir gerçek ya da tüzel kişiye devredemez.

Madde 7.

Bu protokol imzalandığı tarihten başlayarak, Protokol Uygulama Süresi üç (3) yıl süre ile geçerlidir. Süre bitiminde protokol kendiliğinden sona erer.

Madde 8.

Protokolde hüküm altına alınmayan hususlar, taraflar arasında iyi niyet, karşılıklı anlayış ve uzlaşma kuralları çerçevesinde çözümlenir.

Madde 9.

Bu protokol 9 (dokuz) madde ve üç (3) sayfadan ibaret olup, .../...../2023 tarihinde iki nüsha olarak imzalanarak yürürlüğe girmiştir.

...../...../2023

Ahmet TAN
Karadeniz Bilim Teknoloji ve Kültür
Derneği - Proje Koordinatörü

...../...../2023

Akademik Yayın Oluşturma

Projemiz faaliyetlerinden olan Akademik Yayın Oluşturma etkinliğinde proje verilerinden elde edilen bilgiler ve gereken literatür taramaları sonucunda makale hazırlığı proje faaliyet takvimine uygun olarak tamamlanmıştır. Akademik yayın faaliyeti çıktısı olan makale Kaçkar Sosyal Bilimler Dergisi editör kurulundan geçerek akademik yayın standartlarında yayınlanma onayı almıştır. E-Dergi olarak süreli şekilde yayın yapan Kaçkar Bilimler Dergisinde 2023 yılı yayınları içerisinde yayınlanacaktır.

Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi Protection and Development of Geographically Indicated Products in Rize Province

Ahmet TAN

Öğr. Gör. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Rize, Türkiye
ahmet.tan@erdogan.edu.tr <https://orcid.org/0000-0002-7503-2205>

Mehmet BAKIR

Öğr. Gör. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Rize, Türkiye
mehmetbakir53@gmail.com <https://orcid.org/0000-0002-1848-9305>

Alındı: 00.06.2023 Kabul edildi: 00.06.2023 Yayınlandı: 00.00.2023

ÖZET

Bu çalışmada Karadeniz Bilim Teknoloji ve Kültür Derneğince hazırlanan ve T.C. İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğüne desteklenen "Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi Projesi" verilerinden yararlanılmıştır. Proje hazırlık süreci döneminde tescil almaya hak kazanmış Rize iline ait on iki ürün proje onay ve uygulama süreçleri dahilinde on beş ürün sayısına ulaşmıştır. Rize iline ait coğrafi işaretli ürünler hakkında tescil sahibi kurum ve kuruluşlarla yapılan iş birliği protokolleri çerçevesinde faaliyetler gerçekleştirilmiş olup, sürdürülebilir bir koruma ve geliştirme altyapısı oluşturulmaya çalışılmıştır. On iki ay süreli gerçekleştirilen proje faaliyetleri ile mevcut tescil almış ürünlerin denetim ve geliştirmeye açık yönlerine ilişkin kapsamlı bir çalışma yapılmıştır. Proje çıktılarının sürdürülebilirliği ve coğrafi işaretli ürünlerin korunması ve geliştirilmesine yönelik il merkezinde, "Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi" adıyla tamamen sivil toplum bilinci ile faaliyet gösterecek bir merkezin kurulması kararlaştırılmıştır. Kurulacak merkezle Rize iline ait coğrafi işaretli ürünler adına sürdürülebilir bir koruma ve geliştirme faaliyeti yanında ulusal ve uluslararası farkındalığın sağlanacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler

Rize, Coğrafi İşaret,
Karadeniz Bilim
Teknoloji ve Kültür
Derneği

Keywords

Rize, Geographical
Indication, Black Sea
Science, Technology
and Culture Association

ABSTRACT

In this study, the data of the "Protection and Development of Geographically Indicated Products in Rize Province" prepared by the Black Sea Science, Technology and Culture Association and supported by the General Directorate of Civil Society Relations of the Ministry of Interior were used. Twelve products of the province of Rize, which were entitled to be registered during the project preparation period, reached the number of fifteen products within the project approval and implementation processes. Activities have been carried out within the framework of cooperation protocols with registered institutions and organizations on geographically indicated products belonging to the province of Rize, and a sustainable protection and development infrastructure has been tried to be established. A comprehensive study was conducted on the aspects of the project activities carried out for twelve months and the aspects of the currently registered products that are open to inspection and development. It has been decided to establish a center in the city center with the name of "Protection and Development Center for Geographically Indicated Products in Rize", which will operate entirely with the awareness of civil society, for the sustainability of the project outputs and the development of the protection of geographically indicated products. With the center to be established, besides a sustainable protection and development activity on behalf of geographically indicated products of Rize province. It is thought that national and international awareness will be provided.

Giriş

Rize; Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde Kaçkar Dağları ve Karadeniz kıyıları içerisinde kalan oldukça sarp bir coğrafi konumda yer almaktadır. Tarihsel süreç içerisinde pek çok uygarlık tarafından yurt edinilmiş ve bu uygarlıklardan kalma oldukça zengin bir kültürel kazanımların var olduğu bir ilimdir. TÜİK verilerine göre 2021 yılı nüfus verilerince toplam nüfus 345662 kişi ve bu nüfusun 173430'u erkek ve 172232'si kadınlardan oluşmaktadır. Bölge nüfusunun büyük bir çoğunluğu tarımsal gelir kaynaklarına dayalı bir yaşam sürmektedir. Tarımsal faaliyetlerde tartışmasız lider ürün çay olmaya devam etmekte olup bunun yanında meyve ürünleri ve su ürünlerine dayalı gelir getirici faaliyetler de bulunmaktadır. Rize denildiğinde akla ilk gelen ürün olan çay ve çay tarımı yirminci yüzyılın ortalarından itibaren bölgede önemli ölçüde diğer tüm gelir getirici faaliyetleri baskılayan bir yapı oluşturmuştur. Çay tarımından sağlanan ekonomik kazanımlar diğer gelir getirici faaliyetleri geride bırakırken bu durum sosyokültürel değişimlere de azda olsa yol açmıştır.

Çay tarımı için gereken çay bahçelerinin yapılması için diğer tarımsal faaliyetlerin alanları daraltılmış hatta bazı tarımsal faaliyetler tamamen yok olmaya yüz tutmuştur. Bunların başında keten ve kendir türleri tarımı ve buna bağlı keten ve kendir ipliği üretiminin azalması söylenebilir. Bunun yanında mısır ve yöresel mısır unu imalathanelerinin azalması, tekstil ürününü imalathanelerinin azalması ve yerelde üretim yerine dış alımların artması görülmüştür. Geleneksel üretim yöntemleri kaybolmasa da hammadde temininde yaşanan sorunlarla kolay elde edilebilir hammadde türlerine bağlı yeni ürünlerin bölgede kullanımı artmıştır. Bölgenin kendine has kültürel özelliklerini yansıtan ürünler ve bu ürünlerin sürdürülebilirliği açısından başta hammadde ve sonrasında kültürel imalata önem verici koruyucu tedbirler her geçen gün daha bir önem az etmeye başlamıştır (Tan,2023).

Son dönemde özellikle çay tarımında nüfus artışına bağlı başta olmak üzere gelir kaybı yaşayan bölge insanı yeniden gelir getirici başka faaliyetler arayışına girmek durumunda kalmıştır. Bu durum özellikle büyük şehirlere göçün önünü açmış yerelde kendi kendine yeten bir toplum olabilme avantajlarının kaybolmasına da neden olmuştur (Tan,2023).

Son dönemde özellikle turizm alanında yaşanan olumlu gelişmeler ile bölgeye ziyarette bulunan yerli ve yabancı turistlere yönelik yerel imalat avantajı sağlayan ürünlere yönelim artmaya başlamıştır. Bölgenin kültürel yapısını en iyi şekilde ifade etmede itici unsurun sadece çay tarımı değil, tarihsel ve kültürel özelliklerin daha belirgin olduğu bir döneme geçiş yapılmıştır. Çay tarımına yönelik çay bahçeleri, çay işleme tesisleri ziyaret alanları içerisinde elbette seçenekler dahilinde ciddi yer tutsa da seçeneklerin kendiliğince artışı açıkça gözlemlenmektedir. Bilgi ve teknoloji avantajlarını kullanmayı bilen bir toplum için farklı seçenekler denildiğinde her yerde olan değil sadece o bölgeye has ürünlerin önemini kavrama daha kolaylaşmıştır. Pek çok ziyaretçi için artık bölgeye ziyaretler öncesi bölge hakkında interaktif olarak bilgi edinme faaliyetleri zorunlu bir hazırlık evresi olmaya başlamıştır. Bu hazırlık evrelerinde yöreye özgü ifadesi en önemli konudur. Bir bölgenin ülke ya da dünyada farklılığını ortaya koyan unsurlar yöreye özgü ifadesi içerisinde yer alır. Dünya genelinde her bir yöreye özgü ifadesi karşılığında mutlak suretle bir ürün veya bir hizmet sunumu karşımıza çıkar. Ürün odaklı düşünüldüğünde ürünün hammaddesi, elde edilmiş veya imalat süreçleri veya sunum ya da kullanım özellikleri yöreye özgü kavramını oluşturur. Hizmet sunumu olarak değerlendirildiğinde ise bu direkt olarak o bölgede yaşam kültürü ile özdeşleşmiş davranışları içerir (Tan,2023).

Bu bağlamda kültür ifadesi ele alındığında, kültür insanın doğa karşısında doğayla birlikte yaşamını sürdürebilmesi için ürettiği her şeydir (Güvenç,1994). Bölgenin coğrafi konumu ve coğrafi yapıya uyumlu bir yaşam sürdürebilmede kültürün oluşumu bölge özelliklerini de aslında yaşamakla birlikte düşünülmelidir.

Kültürel coğrafya olarak ta ifade edebileceğimiz bu durumun en belirgin çıktılar yöreye özgü ürünler ve hizmet sunumu farklılığı ve bu farklılığın oluşturduğu çeşitlilik. Bu çeşitliliği oluşturan ana etki ise o kültürün doğuşuna etki eden kaynak alan olan bölge ve bölgeye has coğrafi yapıya uyumluluk içeren yaşamsal önceliklerdir. Rize ilinde coğrafi şartlardan ötürü buğday üretiminin yapılamaması ancak buna karşın mısır yetiştirilerek buğday unu yerine mısır unu kullanımının ve mısır unundan imali gerçekleşen diğer ürünlerin elde edilmesi örnek gösterilebilir. Elbette diğer bölgelere erişim imkanlarının artması ve teknolojik yenilikler farklı ürünlerin her bölgede kullanımına olanak sağlasa da yöreye özgü denilen bu kültürel birikimin çıktılar ürünler sahip çıkmak ve sürdürülebilirliğini sağlamakta oldukça önemlidir. Oyle ki bu ürün koruma odaklı sürdürülebilir kültür aktarımı faaliyetleri turizm gelirleri başta olmak üzere pek çok farklı kazanımlarında çıkış noktalarından birisi olacaktır (Tan,2023).

Yöreye özgü ürünlerin bir marka olarak düşünülmesinde karşımıza çıkan en önemli ifade ise Coğrafi İşarettir.

2. Literatür

Coğrafi işaret, bir malın belirli bir ülke veya bölge menşeli olduğunu belirten ve ürünün itibarının coğrafi köklerine dayandırabileceği yasal işaretlerdir (Suh ve MacPherson, 2007). Yöresel ürünleri koruma altına alınmasını sağlaması nedeniyle geliştirilen coğrafi işaretleme sistemi, günümüzde tüm dünyada kabul gören ve uygulanan bir sistemdir (Sormaz, Bozkurt ve Sevinç, 2018). Bunun yanı sıra coğrafi işaret tüketiciler için ürünün kaynağını, karakteristik özelliklerini ve ürünün söz konusu karakteristik özellikleri ile coğrafi alan arasındaki bağlantıyı gösteren ve garanti eden kalite işaretidir. Coğrafi işaret kavramı "belirli bir alandan kaynaklanan bir ürünü tanımlayan ya da kalitesi, ünü veya diğer karakteristik özellikleri bakımından coğrafi kaynağına atfedilen, bir bölgeyi temsil eden sınai mülkiyet hakkıdır" şeklinde tanımlanabilmektedir (İlcalı, 2005). Coğrafi işaret, genellikle belirli bölgelerde küçük çiftçiler tarafından üretilen geleneksel gıdalarla ilişkilendirilen bir kavram olarak ve yer tadı olan gıdalar için yasal bir koruma olarak çalışmıştır (Tashirol vd., 2018). Ayrıca belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri itibarıyla kökenin bulunduğu bir yöre, alan, bölge veya ülke ile özdeşleşmiş bir ürünü gösteren işaret olarak açıklanmaktadır (Ceyhan Sezgin, 2016; Giray, Özkan ve Oran, 2012; Ertan, 2010; Nizam, 2011). Coğrafi işaret tescilli ile kalitesi, gelenekselliği, yöreden elde edilen hammaddesi ile yerel niteliklere bağlı olarak belli bir üne kavuşmuş ürünlerin korunması sağlanır (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023).

6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanununun 34'üncü maddesine göre;

10.01.2017 tarihli ve 29944 sayılı, Sınai Mülkiyet Kanunu'nun 34. maddesinde "Coğrafi işaret: belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri bakımından kökenin bulunduğu yöre, alan, bölge veya ülke ile özdeşleşmiş ürünü gösteren işarettir" şeklinde tanımlanmaktadır (Sınai Mülkiyet Kanunu). Fikri Mülkiyet Hakkının Ticaretle İlgili Yönü (Trade Related Aspect of Intellectual Property Right) Anlaşması'nda da coğrafi işaret; bir malın bir üyenin ülkesinde veya o bölgedeki bölgesel bir mahalde menşeli olduğunu belirten ve malın belirli bir kalite, itibar veya diğer özelliğinin esasen önemli olduğu coğrafi kökenine bağlanabilen bir işaret olarak tanımlanmaktadır (Dünya Ticaret Örgütü, 2023).

Coğrafi işaret; Belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri bakımından kökenin bulunduğu yöre, alan, bölge veya ülke ile özdeşleşmiş ürünü gösteren işarettir. Coğrafi işaretler, menşe adı ya da mahreç işareti olarak tescil edilir. Gıda, tarım, maden, el sanatları, sanayi ürünleri coğrafi işaret tesciline konu olabilir (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023).

Menşe adı; Bir ürünün, tüm veya esas nitelikleri belirli bir coğrafi alana ait doğal ve beşeri unsurlardan kaynaklanıyorsa bu durumdaki coğrafi işaretlere "menşe adı" denir. Ürünün üretimi, işlenmesi ve diğer işlemlerinin tümünün belirlenen coğrafi alanın sınırları içinde gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu çerçevede menşe adı olarak tescil edilen coğrafi işaretlerin kaynaklandıkları yöre ile bağlantı çok kuvvetlidir (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023).

Mahreç işareti; Belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri itibarıyla belirli bir coğrafi alan ile özdeşleşmiş olan; üretim, işleme ya da diğer işlemlerinden en az birinin belirlenmiş coğrafi alan içinde gerçekleşmesi gereken ürünlerin konu olduğu coğrafi işaretlere "mahreç işareti" denir. Hammaddesi veya üretim, işleme aşamalarından bir tanesi yörede gerçekleşen bir ürün mahreç işareti olarak tescillendiğinde diğer üretim ve işleme aşamaları kaynaklandığı yöre dışında da gerçekleştirilebilir (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023).

Geleneksel Ürün Adı; piyasa içerisinde bir ürünü tarif etmek için menşe adı veya mahreç işareti kapsamına girmeyen, geleneksel olarak en az otuz yıl süreyle kullanıldığı kanıtlanan adlar, aşağıdaki sıralanan koşullardan en az birini sağlaması durumunda;

- Geleneksel üretim, işleme yöntemi veya geleneksel bileşimden kaynaklanması,
- Geleneksel hammadde veya malzemeden üretilmiş olması geleneksel ürün adı olarak tanımlanabilmektedir. Geleneksel ürün adına örnek olarak; baklava, lokum, hoşmerim ve pastırma gibi ürünler verilebilir (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023).

2. Yöntem

Bu çalışma, Rize ilinde coğrafi işaret almış ürünlerin incelendiği bir araştırma olup, coğrafi işaret hakkında alan yazın taraması yapılmış, Karadeniz Bilim Teknoloji ve Kültür Demeği tarafından uygulanan "Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi Projesi" verilerinden yararlanılarak konu ile ilgili detaylı güncel bilgilerin edinilmesinde sağlanmıştır.

Kurumsal detaylı tescil bilgilerine erişimde Türk Patent ve Marka Kurumu resmi internet sayfasında bulunan Rize iline ait veriler incelenmiştir.

Araştırmanın nedeni son yıllarda Rize ilinde coğrafi işaret almış ürün sayısında yaşanan artışla birlikte, bu ürünlerin korunması ve özellikle turizm olanakları bakımından geliştirilmesi adına proje kapsamında sürdürülebilir bir çalışmanın altyapısını oluşturacak verilerin elde edilmesidir.

Verilerin araştırma için temininde nitel araştırma yöntemi uygulamalarından olan doküman incelemesi tekniği uygulanmış ve başlıca diğer kaynaklardan istifade edilmiştir. Corbin ve Strauss'a (2008) göre doküman analizi, nitel araştırmada kullanılan diğer yöntemler gibi araştırılan konu ile ilgili bir anlayış oluşturmak, ampirik bilgi geliştirmek ve anlam çıkarmak için basılı veya elektronik materyaller gibi tüm belgelerin incelenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla kullanılan sistemli bir yöntemdir (aktaran Kırıl, 2020:173). Bu kapsamda Haziran 2023 tarihi itibarıyla Türk Patent ve Marka Kurumunun web sitesindeki coğrafi işaretler bölümünde yer alan bilgilerden yararlanılmıştır.

3. Bulgular ve Tartışma

Karadeniz Bilim Teknoloji Derneği 2001 yılında Rize ilinde yaşayan akademisyenler ve ilin eşrafı tarafından tüzüğünde belirtildiği ifade ile bilim, teknoloji ve kültür faaliyetlerinin etkinleştirilmesi ve geliştirilmesini sağlamak ve bu konuda çalışmalar yapan kişi ve kuruluşlara destek vermek amacı ile kurulmuştur. İl genelinde özellikle yüksek öğretim kurumlarının atölye araç ve gereçleri, test cihazları, bilgisayar ve diğer donanım ihtiyaçları ile öğrencilerin ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik faaliyetler gerçekleştirmiştir (Tan,2023).

Bu faaliyetlerinin yanında ilin ihtiyaçlarına uygun farklı fonlama uygulamalarına yönelik teklif çağrılarında uygun proje hazırlama eğitimleri, proje hazırlama ve uygulama faaliyetleri ortaya koymuştur. Ulusal düzeyde bakanlık projeleri ve uluslararası düzeyde Avrupa Birliği Projeleri uygulamaları olarak, Rize İlinde Yaşayan Ergenlerin Risk Alma Davranışlarının Tespiti ile Madde Bağımlılığının Önlenmesi Projesi, EU-Turkey Coops to Coast - Karadeniz Kıyıları, Türk-AB Balıkçı Kooperatiflerinin İşbirliğiyle Gelişiyor Projesi, Bölgesel Organizasyonlar Türk-AB Kooperatiflerinin İşbirliğini Artırıyor Projesi ve Rize İlinde Coğrafi İşaretili Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi Projesi onaylanarak il genelinde uygulanmış projelerdir (Tan,2023).

Bu çalışmada kullanılan verilerin elde edildiği proje olan Rize İlinde Coğrafi İşaretili Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi Projesi 06.06.2022 tarihinde İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğünce uygulama onayı almıştır. Karadeniz Bilim Teknoloji ve Kültür Derneği ile 17.06.2022 tarihinde Rize Valiliği İl Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğünce yapılan protokol ve proje uygulama takvimi gereğince 01.08.2022 tarihinde uygulanmaya başlanmıştır.

Makale hazırlık süreçlerine kadar geçen on bir aylık faaliyet dönemi proje uygulama esaslarına göre ve faaliyet takvimine göre gerçekleşmiş, makale hazırlama, broşür ve belge hazırlığı ve proje sonuç kitapçığı oluşturma ile nihai rapor hazırlığı ve sunumu ile tamamlanacaktır. İlgili faaliyet dönemlerinde elde edilen veriler bu çalışmaya esas tüm gereken verileri içermektedir (Tan,2023).

Proje hazırlık süreçlerinde tescil almaya hak kazanmış Rize iline ait on iki ürün proje onay ve uygulama süreçleri dahilinde on beş ürün sayısına ulaşmıştır.

Buna bağlı olarak tescil sahibi proje başvuru sürecinde on iki tescilli ürün (Rize Bezi-Feretiko, Anzer Balı, Rize Simidi, Rize Enişte Lokumu, Rize Baston Ekmek, Derepazarı Pidesi, Hemşin Çorabı, Rize Çayı, Rize Kavurması, Rize Muhamması, Rize Pepecurası ve Çayeli Kuru Fasülye Yemeği) ve sekiz tescil sahibi kuruluş (Rize Valiliği İl Sosyal Etüd ve Proje Müdürlüğü, Rize İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Rize Belediyesi, Derepazarı Belediyesi, Hemşin Belediyesi, Rize Ticaret Borsası, Rize Ticaret ve Sanayi Odası, Çayeli Ticaret ve Sanayi Odası) bulunmaktadır.

Proje onay sürecinde iki yeni ürün (Çayeli Koloti Peyniri, Ayder Balı) ve iki yeni tescil sahibi (Çayeli İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, S.S.Ayder Kaplıca ve Aşağı Şimşirli Tarımsal Kalkınma Kooperatifi) kuruluş projeye dahil edilmiştir.

Ayrıca proje uygulama süreçleri içerisinde bir yeni ürün (Cimil Çorabı) ve bir yeni tescil sahibi (İkizdere Kaymakamlığı) kuruluşunda katılımı ile on beş ürün ve on bir tescil sahibi kuruluş Rize ilinde iline ait Coğrafi İşaretili Ürünleri ve Tescil Sahibi Kuruluşları oluşturmuştur (Tan,2023).

- Rize'nin Coğrafi İşaretili Ürünleri Tanıtım Broşürünün ve Ürün Üretim / Satış ve Pazarlama Yeri Belgeleri Hazırlanması

Tablo 1 Rize İline Ait Coğrafi İşaretli Ürünler

Sıra No	Coğrafi İşaretin Adı	Dosya Numarası	Başvuru Tarihi	Tescil Numarası	Tescil Tarihi	Türü
1	Anzer Balı	C2019/199	2.12.2019	676	16.02.2021	Menşe Adı
2	Ayder Balı	C2019/116	2.09.2019	1061	15.04.2022	Menşe Adı
3	Cimilî Çorabı	C2022/000097	8.03.2022	1331	30.01.2023	Mahreç İşareti
4	Derepazarı Pidesi	C2017/033	26.04.2017	324	30.01.2016	Mahreç İşareti
5	Hemşin Çorabı	C2021/000111	10.03.2021	841	9.06.2021	Mahreç İşareti
6	Rize Baston Ekmek	C2018/065	26.03.2018	439	26.06.2019	Mahreç İşareti
7	Rize Bezi (Feretiko)	C2005/006	31.03.2005	96	20.06.2006	Mahreç İşareti
8	Rize Enişte Lokumu	C2020/202	20.07.2020	773	26.05.2021	Mahreç İşareti
9	Rize Kavurması	C2017/242	27.12.2017	462	15.10.2019	Mahreç İşareti
10	Rize Muhlaması	C2018/210	22.11.2018	704	26.03.2021	Mahreç İşareti
11	Rize Pepeçurası	C2018/211	22.11.2018	703	26.03.2021	Mahreç İşareti
12	Rize Simidi	C2017/196	15.11.2017	410	24.01.2019	Mahreç İşareti
13	Rize Çayı	C2017/110	15.06.2017	707	26.03.2021	Menşe Adı
14	Çayelli Kolotli Peyniri	C2020/411	20.11.2020	1199	24.06.2022	Menşe Adı
15	Çayelli Kuru Fasulye Yemeği	C2017/036	27.04.2017	312	2.01.2016	Mahreç İşareti

Kaynak: Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023.

Anzer Balı

Ayder Balı

Cimilî Çorabı

Derepazarı Pidesi

Hemşin Çorabı

Rize Baston
Ekmek

Rize Bezi (Feretiko)

Rize Enişte
Lokumu

Rize Kavurması

Rize Muhlaması

Rize Pepeçurası

Rize Simidi

Rize Çayı

Çayelli Kolotli
Peyniri

Çayelli Kuru
Fasulye Yemeği

Tescilli gerçekleştirilmiş on beş ürünün, dört adeti (Anzer Balı, Ayder Balı, Rize Çayı, Çayeli Kolotli Peyniri) Menşe Adı diğer on bir ürünün ise (Cimil Çorabı, Derepazarı Pidesi, Hemşin Çorabı, Rize Baston Ekmek, Rize Bezi (Feretiko), Rize Enişte Lokumu, Rize Kavurması, Rize Muhlaması, Rize Pepeçurası, Rize Simidi, Çayeli Kuru Fasulye Yemeği) Mahreç İşareti ile tescilli sağlanmış bulunmaktadır (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023).

Tablo 2 Rize İline Ait Coğrafi İşaretli Ürünlerin Ürün Grupları

Sıra No	Coğrafi İşaretin Adı	Ürün grubu	Başvuru Yapan/Tescil Etitren
1	Anzer Balı	Balı	Rize İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
2	Ayder Balı	Balı	Sınırlı Sorumlu Ayder Kaplıca ve Aşağı Şimşirli Tarımsal Kalkınma Kooperatifi
3	Cimil Çorabı	Hallılar, kıllılar ve dokumalar dışında kalan el sanatı ürünleri	İktidare Kaymakamlığı
4	Derepazarı Pidesi	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Derepazarı Belediyesi
5	Hemşin Çorabı	Hallılar, kıllılar ve dokumalar dışında kalan el sanatı ürünleri	Hemşin Belediyesi
6	Rize Baston Ekmek	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Rize Belediyesi
7	Rize Bezi (Feretiko)	Dokumalar	Rize Valiliği
8	Rize Enişte Lokumu	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Rize Belediyesi
9	Rize Kavurması	İşlenmiş işlenmemiş Et Ürünleri	Rize Ticaret Borsası
10	Rize Muhlaması	Yemekler ve çorbalar	Rize Ticaret ve Sanayi Odası
11	Rize Pepeçurası	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Rize Ticaret ve Sanayi Odası
12	Rize Simidi	Fırıncılık ve pastacılık mamulleri, hamur işleri, tatlılar	Rize Belediyesi
13	Rize Çayı	Diğer ürünler	Rize Ticaret Borsası
14	Çayeli Kolotli Peyniri	Peynirler	Çayeli İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü
15	Çayeli Kuru Fasulye Yemeği	Yemekler ve çorbalar	Çayeli Ticaret ve Sanayi Odası

Kaynak: Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023.

Rize iline ait coğrafi işaretli ürünlerin ürün tanımları ve ayırt edici özellikleri;

Anzer Balı; Anzer Yaylasındaki en dar yeri 4 km, en geniş yeri 9,5 km olan, 1750 m rakımdan 3150 m rakıma kadar ulaşan, yaklaşık 13 km uzunluğundaki bir vadide üretilen çiçek balıdır. Tüketicilere süzme bal olarak sunulur.

Aynı ve korunaklı bir bölge olarak, U biçimli bir vadi olan Anzer Vadisinin Anzer Balı üretimi yapılan yerlerinin doğu, batı ve güney yönlerinden 3000 metreyi geçen yüksek dağ silsileleri ile çevrili olması, doğal bir ekosistem oluşturur ve etrafındaki yerlerden iklim, flora ve diğer doğal özellikleri bakımından farklılaşır. Bu farklılıklar ise nektar ve bala yansır.

Endemik bitkiler de dâhil olmak üzere zengin bitki çeşitliliğine sahip olan Anzer Yaylasının bitki örtüsü alpiniktir.

Doğal bir ekosistemde üretilen Anzer Balının ayırt edici özelliği; Fabaceae familyasının üyeleri olan dominant polenlerden Asteraceae, Boraginaceae (Myosotis), Poaceae, Rosaceae, Geraniaceae ve Lamiaceae bitki çiçek polenlerinin bulunması ancak Castanea sativa ve Rhododendron ponticum bitki çiçeği polenlerinin kesinlikle bulunmamasıdır. Anzer Balının temel ayırt edici özelliği Myosotis polenlerinin minör (%3 - %15 arası) veya nadir (%3 den az) olarak bulunmasıdır. Anzer Balı polen sayısı TPS-10 >1.000.000 değerinde olmaz ve katkı polen içermez.

Anzer Balının üretiminde; hastalıklara karşı dayanıklı ve kuvvetli olması, soğuk ve sisli havalarda bile uçuş kabiliyetinin bulunması ve dilinin diğer arı ırklarından daha uzun olması nedenleriyle Kafkas ve Kafkas melezi ırkı arılar kullanılır.

Soğuk ortamda kristalize olarak kremi bir hal alan Anzer Balının nem miktarı %20'nin altındadır. Anzer Balında bulunan sakkaroz, fruktoz ve glukoz şekerlerinin toplamı, prolin, fruktoz/glukoz oranı, suda çözünmeyen madde miktarı, serbest asitlik değeri, elektrik iletkenliği, diastaz sayısı, vb. değerler Türk Gıda Kodeksi Bal Tebliğinde belirtilen değerleri sağlar (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023).

Ayder Balı; coğrafi sınırdaki çiçeklenme sezonuna bağlı olarak kestane balı ve multifloral çiçek balı olmak üzere iki çeşittir. Kestane balı ağırlıklı olarak Hala Deresi civarından elde edilir. Rengi çiçek balına göre daha koyu olup içeriğinde, coğrafi sınıra özgü çiçeklerden bir miktar polen bulunabilir. Çiçek balı ise, ağırlıklı olarak Kaçkar Dağlarına kadar olan yerlerden elde edilen açık renkli baldır. İçeriğinde, coğrafi sınıra özgü kestane polenleri bulunabilir.

Ayder Balı üretiminde; uzun dilleri sayesinde, derin tüplü çiçeklerin de nektarlarından yararlanabilen Kafkas melezi ırkı arıları kullanılır. Ayder Balının melissopalinojik yapısında; dominant olarak Castanea sativa taksonunun polenleri, sekonder olarak da Trifolium repens, Lotus corniculatus ve Coronilla orientalis taksonlarına ait polenler bulunur.

Coğrafi sınırdaki üretilen ballarda; kestane poleni dominant olarak bulunuyorsa "kestane balı"; dominant bitki poleni yoksa ve bitki polenleri sekonder, minör ve eser bitki polenlerinden oluşuyorsa "çiçek balı" olarak tanımlanır. Kestane poleni için dominantlık oranı % 90'ın üzerindedir.

Coğrafi sınırdaki arıcılığın tarihi eskiye dayanmakta olup yöre halkının önemli geçim kaynaklarından biridir. Coğrafi sınırdaki su kaynaklarının çok olması, çiçekli bitki örtüsü ve yoğun ormanlık alana sahip olması nedeniyle çiçeklenme süresi uzundur. Coğrafi sınırın bu yapısı, arıların beslenme ihtiyacını da karşılar (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023).

Cimil Çorabı; beş adet çorap örme şişleri kullanılarak düz örgü ile örülen çoraptır. 4 adet 2'li ve 4 adet 4'lü olmak üzere 8 adet ajur lastik içerir. Ajur lastikler çoraba esneklik vererek uzun olmasına rağmen giyme kolaylığı sağlar. Düz, desenli, renkli desenli ve ajur örgü tekniği kullanılır. Desenler, çorap örülürken yardımcı iplik atışı tekniği ile işlenerek oluşturulur.

Cimil Çorabının üretiminde eskiden koyunyünü iplik kullanılırken günümüzde, yün ipin yanı sıra sentetik, akrilik veya bunların karışımı iplik de tercih edilir. Cimil Çorabında coğrafi sınıra özgü desen ve figürler kullanılır. Eskiden çorabın zemin rengi (ana renk) olarak sadece kırmızı renk tercih edilirdi günümüzde başka renkler de kullanılmaktadır. Çorabın desen ve figürleri, "pulluk" olarak adlandırılan yeşil, mavi vb. renkli iplerle yapılır. Pulluk ipleri, çorap ipine oranla daha incedir.

Cimil Çorabının geçmişi eskiye dayanır. Cimil Köyünün geleneklerinde ve ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Coğrafi sınırdaki her çeyiz sandığında en az 10-15 çift Cimil Çorabı bulunur. Bu sebeple coğrafi sınır ile ün bağı vardır (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023).

Derepazarı Pidesi; Rize ili Derepazarı ilçesinde 50 yıldan fazladır yapılmakta olup kullanılan malzemelerin doğallığı, üretim tekniği ve pide ustalarının mahareti ile günümüze ulaşmıştır. Tadının değişmemesi için kesilmeden servis edilen Derepazarı Pidesi peynirli, açık kıymalı, kapalı kıymalı, karışık, kavurmalı, sade (kuru) pide olmak üzere altı şekilde yapılır. Yapımında katkısız tereyağı ve doğal kaynak suyunun kullanılması Derepazarı Pidesine ayrı bir lezzet katmaktadır (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023).

Hemşin Çorabı; genellikle koyunyünü ve keçi kılından yapılan iplerle ve 2,5-3 numara 5 adet şiş kullanılarak üretilir. Geleneksel Anadolu motifleri ve doğadaki unsurlardan oluşan motifler kullanılır.

Orta Asya'dan Türk boylarından olan Hemşinliler, folklorik özelliklerini günümüze kadar taşımışlardır. Hemşin Çorabı da bunlardan birisi olup 1879 ve 1881 tarihli Trabzon Vilayeti Salnamesinde "Hemşin nahiyesinde yün çorap vb. ürünlerin imal olunarak her tarafa nakil ile satılır." bilgisi bulunur. Bu durum Hemşin Çorabının coğrafi sınır ile özdeşleştiğini ve ün bağıını gösterir.

Hemşin Çorabının karakteristik renkleri kırmızı, mavi, yeşil ve beyazdır. Ayrıca motiflerin belirgin olabilmesi için kontrast renkler seçilir. Genellikle zeminde beyaz ve sarı gibi açık renkler, motiflerde baskın ve koyu renkler kullanılır (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023).

Rize Baston Ekmek; Nesiller boyu Rize'de üretilmekte olan Rize Baston Ekmek, hamurunun üretilmesi, şekillendirilmesi ve pişirilmesi ustalık gerektiren bir ekmektir. Rize ili nemli bir iklime sahiptir ve havadaki nem oranı hamur işi ürünlerde mayalanma miktarı ve pişme süresinde değişkenliğe sebep olur. Rize Baston Ekmek, bu iklim şartlarında kalitesini koruyabilmesi ile ünlenmiştir.

Rize Baston Ekmek, ince uzun rulo şeklinde ve dikdörtgen olup, üçer dörder adet birleşik şekilde pişirilir. Özellikle usta el işçiliği ile şekillenmesi ve "pasa" adında özel kürekle pişirilmesi ekmeğin belirgin özelliklerindedir (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023).

Rize Bezi (Feretiko); Ürün kendir ipliği kullanılarak, 18-20 tel/cm sıklıkta el tezgahlarında 45,60,90 ve 120 cm enle dokunan el dokuma ürünlerdir. Ürün pamuk ipliği ile melez dokumalar olarak ta üretilmektedir. Ev tekstili, giyim ve dekoratif ürün oluşturmada kullanılan yüzeyleri oluşturur (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023).

Rize Enişte Lokumu; Rize ilinde uzun yıllardır düğünlerde davetliler için hazırlanan ve ayrıca düğün sonrasında damada gönderilen bohça içinde yer alan uzunluğu 15 cm, kalınlığı 2 cm ve ağırlığı 130 (±5) g olan rulo şeklindeki kurabiyedir. Tereyağı, buğday unu, toz şeker, su, kabartma tozu, yumurta ve limon kullanılarak üretilir.

Geçmiş 1800'lü yıllara dayanan Rize Enişte Lokumu, Rize ilinin sadece mutfak kültüründe değil, evlenme gelenekleri arasında da önemli bir yere sahiptir. Rize Enişte Lokumu; düğün merasimleri sırasında hazırlanan damat bohçası içinde yer alır ve gelinin baba evine her gidişinde yine bohça içinde damat evine gönderilir.

Eskiden sadece evlerde üretilen bu ürün günümüzde ticari amaçla üretilmekte ve ilgi görmektedir. Rize Enişte Lokumunun üst tarafı altın kahverengidir. Alt tarafı diğer üç yönüne göre daha fazla kızardığı için bu bölümde renk daha koyudur. Zemini düz, üstü çok hafif kabarıktır, kabarıklık pişme sırasında doğal olarak meydana gelir. Ürünün şekli verildikten sonra fırına atılmadan önce üst tarafın uçlara yakın bölümüne ve orta kısma yaklaşık birer santim arayla enine çizikler atılır. Bu çizikler keskin birer hat oluşturur (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023).

Rize Kavurması; 1900'lü yılların başından itibaren büyükbaş hayvanların etlerinin kuşbaşı büyüklüğünde doğandıktan sonra içinde büyükbaş hayvanın yağı eritilmiş kazanlarda sadece tuz ilavesiyle pişirilmesiyle elde edilen ve teneke veya rulo ambalajda saklanan yöresel üründür.

Rize Kavurması yapımında; ağırlığı 150 kg'ın altında olmayan, randımanı yüksek, dişi simental veya holstein cinsi 4-6 yaş arası hayvanların eti kullanılır. Rize'ye canlı olarak getirilen hayvanlar burada kesilir. Rize Kavurması ayırt edici özelliğini; ete hiçbir katkı maddesi ilave edilmeden, kendi yağıyla uzun süre sadece tuz ilavesiyle pişirilmesiyle kazanır. Bu şekilde uzun süre pişmesi, Rize Kavurmasının yağını muhafaza etmesini ve yumuşak olmasını sağlar (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023).

Rize Muhlaması; Rize Muhlamasının üretiminde yörede "koleti peyniri" olarak da adlandırılan kolot peyniri, tereyağı, mısır unu, tuz ve su kullanılır.

Rize Muhlaması, gıda ile temasa uygun bakır sahadında ve tahta kaşık kullanılarak üretilip sıcak olarak servis edilen yöresel bir yemektir.

Rize'de uzun yıllardır üretilen ve yörenin düğün yemekleri arasında yer alan Rize Muhlamasının, coğrafi sınırla ün bağı bulunur (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023).

Rize Pepeçurası; Latince adı Vitis Vinifera Labrusca olan kokulu İsabella çeşidi üzüm, mısır unu, buğday unu, mısır nişastası, toz şeker ve su kullanılarak üretilen ve muhallebiye benzeyen yöresel tatlıdır. Rize'de uzun yıllardır üretilen Rize Pepeçurasının, coğrafi sınır ile ün bağı bulunur.

Rize Pepeçurası, hasat döneminde yaş üzümünden üretilir. Üretimin hasat dönemi dışında da devam ettirilebilmesi için; eylül ayının sonunda hasat edilen İsabella çeşidi üzümderin dondurucuda muhafaza edilir.

Ayrıca ezilen üzümderin kaynatılıp süzülmesiyle elde edilen üzüm suyu da konserve olarak derin dondurucuda muhafaza edildikten sonra Rize Pepeçurası üretiminde kullanılır (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023).

Rize Simidi; un, maya, tuz, su ve kokulu siyah üzümün pekmezi kullanılarak yapılan ve haşlandıktan sonra fırınlanan bir simit çeşidi olup, tarihinin 1930'lü yılların öncesine dayandığı bilinmektedir. 5 Ağustos 1939 tarihli Rize Yerel Gazetesinde Rize Simidiyle ilgili Belediye tarafından alınan meclis kararında Rize Simidinin ağırlığı, fiyatı vb. hususlara ilişkin düzenlemeler yer almıştır. Rize'de yaşayan 63-91 yaş aralığındakilerle yapılan mülakatlardan ürünü çocuk yaşlardan beri bilip tükettikleri ve ürünün daha eskije giden bir tarihinin olduğu anlaşılmıştır.

Rize Simidinin ülkemizde diğer illerde üretilen simitlerle karşılaştırıldığında ayırt edici özellikleri; susamsız yapılışı, pişirilmeden önce yörede yetişen kokulu üzümünden yapılan bir pekmeze batırılması, üzüm pekmezinin ürünün her tarafının eşit şekilde pişmesini sağlaması, ürünün fırınlanmadan önce kısa süreli haşlanması ve çam ya da kestane ağacından yapılan 'pasa' denilen tahtalarda dinlendirilmesidir.

Rize ili çok yağış alan nemli bir iklime sahip olup, havadaki nem oranı hamur işi ürünlerde mayalanma miktarı ve pişme süresinde olumsuz etkilemekte, üründe değişkenliğe sebep olmaktadır. Rizeli simit ustaları, bu iklim şartlarında pişirdikleri ürünün kalitesini koruyabilmeleri ile ünlenmiştir. Ayrıca Rize'de her simit fırınının simitleri farklı renkte ipe 25'erli veya 50'erli olarak dizerek piyasada satma geleneği, geçmişten beri simit ipinin renginin tüketici tarafından fırının markası olarak algılanmasını sağlamıştır (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023).

Rize Çayı; Çay (*Camellia sinensis*), çaygiller (*Theaceae*) familyasından nemli iklimlerde yetişen, yaprak ve tomurcukları içecek maddesi üretmekte kullanılan bir tarım bitkisidir.

Siyah çay; çay bitkisinin yaprak, tomurcuk ve yumuşak saplarından tekniğine uygun işlemler ile soldurma, kıvrırma, oksidasyon ve kurutma sonucu elde edilen üründür. Siyah çay sınıfına giren Rize Çayının kendine özgü tat, koku, renk ve aromasının ortaya çıkmasında aşağıdaki etmenler etkilidir.

1. Rize’de yetişen çay bitkisi çeşidi (biyolojik etmenler)
2. Rize’nin iklim, toprak, topoğrafya ve çevre koşulları (coğrafi etmenler)
3. Çay bitkisinin Rize’de yetiştirilmesinden hasadına kadar uygulanan tarımsal teknikler (agroteknik etmenler)
4. Siyah çay işleme tekniği

Rize Çayı en temel karakteristik özelliklerini iklim koşullarından alır. Rize’de denize paralel olan dağlar, sahiliden en yüksek noktada 3937 m’ye kadar uzanır. Rize kıyından yaklaşık 750 m yüksekliğe kadar geniş yapraklı, 800-1400 m yükseklik arasında karışık ve 1600 m’den sonra iğne yapraklıların hakim olduğu ılıman yağmur ormanlarıyla kaplıdır. 2000-2200 m yükseklikten sonra alpin çayırılar ve 2400 m’yi aşan bölümlerinde de buzul göllerinin yer aldığı bu ekosistem biyolojik çeşitlilik açısından son derece zengindir. Rize’nin jeolojik ve iklimsel koşulları çaya, kendine özgü bir nitelik kazandırır.

Çay yaprağının koparıldığı andan itibaren bozulmaya başlamasından dolayı, toplanmış yaş yaprakların çay işleme tesisine hızlıca getirilmesi ve işleme sürecinin başlaması gerekir. Bu nedenle, çay yetiştirme sahaları ve çay işleme tesisleri aynı coğrafi bölgede olmalıdır. Böylelikle Rize’de toplanan yeşil çay yaprakları, hızlıca ildeki çay işleme merkezlerine ulaştırıldığında, kaliteli siyah çay elde etmek mümkün olur. Ayrıca, yaş çay yaprağının işlendiği tesisin bulunduğu yerin iklimi çayın işleme sırasındaki biyokimyasal süreçleri ve bunları kontrol eden parametreleri de etkilediğinden, Rize Çayı işlenirken yöreye özgün bir ürün haline gelir. Bir başka deyişle işlenecek çay bitkisinin içeriği (genetik ve yetiştirme ortamı koşullarıyla çay bitkisinde oluşan biyokimyasal farklılıklar), işleme tesisinin çevresel ortamı (çay işletmesinin yöresinin iklimik özelliklerinden etkilenmesi) ve tüketicinin tat ve aroma tercihi çay işleme koşullarını etkileyerek siyah çayın renk, burukluk, parlaklık, koku ve aromasının yöreye özdeşleşmesini sağlar. Bu nedenle Rize Çayı, yetiştiği ve işlendiği ortamın ekolojik ve iklimik koşulları ile çay işleme kültüründen etkilenerek kendine özgü aroma ve tadına ulaşmıştır (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023).

Çayeli Koloti Peyniri; Rize ili Çayeli ilçesinin yüksek köy, yayla ve meralarındaki bitkiler ve çeşitli yem bitkilerinden oluşan otlar ile beslenen jersey ırkı ve melezi ineklerin sütünden elde edilen peynirdir. Çayeli Koloti Peyniri kirli beyaz renkte, yayvan ve incedir.

Çayeli Koloti Peynirinin yağ oranı %5-12 arasında olup az yağlı peynir sınıfındadır. Kuru madde oranı %45- 52, protein oranı %27-40 ve tuz oranı %1,4-5,2 arasındadır.

Koloti, Çayeli’nin yüksek kesimlerinde yetişen çam ağaçlarının gövdesinden belirli boyutlarda kesilerek içi yuvarlak şekilde oyulan, alt kısmında su tahliye deliği olan kaptır. Yöre halkı peyniri, bu kaplarda olgunlaştırır. Peynir odunsu aromasını bu kaptan alır. Bu nedenle bu peynir koloti peyniri olarak adlandırılır.

Geçmişte yaklaşık olarak 200 yıl öncesine dayanan Çayeli Koloti Peynirinin üretiminde kullanılan sütler; başta Senoz Vadisi olmak üzere Çayeli’nin yüksek rakımlı köy ve yaylalarında ve meralarda otlayan hayvanların sütlerinden elde edilir. Çayeli’de orman alt sınırı olan 2100 metre sonrası alp çayırılarna rastlanır. Bu kuşak içinde bodur çalı ve otsu bitkiler formasyonu hakimdir. Buna ek olarak Çayeli’nin arazi yapısı dik ve engebelidir.

Çok yağış alması ve dolayısıyla zengin yeraltı su kaynaklarına sahip olması, Çayeli'nin bitki örtüsünün tüm yıl boyunca yeşil kalmasını sağlar. Yüksek bölgelerde yetişen bitkiler soğuk hava şartlarına dayanıklılık ve mukavemet kazanabilmek için yapraklarını daraltıp kalınlaştırır. Çayeli bölgesinde hayvanlar yılın büyük kısmında taze bitkilerle beslenir ve bu hayvanların sütleri de Çayeli Koloti Peynirine taze, çimensi aromasını kazandırır.

Çayeli Koloti Peynirinin üretimi için; coğrafi sınırdaki beslenen jersey ırkı ve melezi ineklerin sağımı yapılır. Toplanan sütler süzülür. Seperatörden geçirilerek kaymağı alınır. Kaymağı alınan süt, kazanlar içerisinde bir süre olgunlaştırılır. Olgunlaştırma süresi hava sıcaklığına bağlı olarak yarım gün ile bir gün arasında değişir. Olgunlaştırmada ölçü, sütün 40-45 °C'ye ısıtıldığında kesilmesi, yani pıhtılaşmasıdır. Sütün olgunlaşmasının tamamlandığı, bir su bardağı sütün bir tavada kısık ateşte ısıtılması ile tespit edilir. Kesilme işlemi gerçekleşmiş ise bekleme süresinin yeterli olduğu anlaşılır. Mayalanma için hazır olan süt, kısık ateşin üzerine konur ve ısıtmaya başlanır. Ek bir yöntem olarak süt, beklemeden 30 °C'ye ısıtıldıktan sonra endüstriyel peynir mayası ile mayalanarak kesilmesi sağlanabilir. Peynir mayası, 20 litre süt için 20 ml olarak eklenir. Kazandaki süt kısık ateşte ısıtmaya devam ederken, gıda ile temasa uygun bir tahta kaşık ile karıştırılır. Ekmek hamuru kıvamına gelen peynirden yumruk büyüklüğünde bir parça kopartılarak süzme bezinin içinde el ile ezilerek suyunun çıkması sağlanır. Ezilen peynir yaklaşık 50-55 °C'de bulunan kazandaki peynir altı suyuna daldırılıp yoğrulur ve dışarıda el ile süzülür. Süzülen peynir kazandaki peynir altı suyu 60-65 °C'ye ulaştığında ikinci kez kazana konur, yoğrulur ve el ile süzülür. Bu işlem üçüncü ve son kez, kazandaki peynir altı suyu sıcaklığı 73-75 °C'ye ulaştığında tekrarlanarak peynir haşlanır ve soğumaya bırakılır. Soğuyan peynir, her 100 g peynir için 1,5 g tuz olacak şekilde tuzlandıktan sonra koloti kabına konur. Peynir çam koloti kabına konulduktan sonra en az 3 ay boyunca 10 °C altındaki sıcaklıkta temiz kuru ve güneş ışığı görmeyen yerlerde muhafaza edilir. Koloti kabından çıkarılan Çayeli Koloti Peyniri gıda ile temasa uygun ambalajlar ile ambalajlanır ve 10 °C sıcaklığın altında serin kuru yerlerde muhafaza edilir (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023).

Çayeli Kuru Fasulye Yemeği; ilçeye özgü yapımı ve sunum şekli ile Çayeli'ne ve köylerine has yemek özelliği ile 1980'li yıllardan beri ülkemizin pek çok yerinde bilinirliği olan bir yemektir.

Geleneksel kuru fasulye yemeğinden farklı yapımı ve tadı ile farklılaşmıştır. Yemeğin yapımında TS 141 nolu Kuru Fasulye Standardında belirtilen kalite özelliklerine göre Sınıf-I'e giren, beyaz renkte, yuvarlak şekilli ve büyük taneli olarak tarif edilen "şeker" çeşidi, boy özellikleri açısından "A(büyük)" yani göz açıklığı 8 mm olan yuvarlak delikli elek üzerinde kalan tanelere sahip fasulye ve dana veya tosun eti kullanılır (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023).

Tescil almış ürünlerde ilk tescilin Rize Bezi (Feretiko) için alındığı ve son tescil alan ürün olan Cimil Çorabının olduğu, Rize Bezi (Fretiko) tescilinin 2008 yılında ve sonraki tüm ürünlerin ise bu tescilden on yıl sonra başladığı görülmektedir. Yaklaşık on yılı aşkın bir süre herhangi bir tescilin olmaması ve sonrasında on dört tescilin son beş yıl içinde gerçekleşmesi, geçtiğimiz beş yıllık süreçte bölgede coğrafi işaretle tescil işlemlerine verilen önemi göstermektedir. Tescil sahibi kuruluşların büyük çoğunluğunun kamu kurumu niteliğinde kuruluşlar olması, kamu kurumlarının bölgesel ürünlerin tescili konusunda daha etkin bir uygulama gerçekleştirdiklerini ortaya koymaktadır. Bunun en önemli nedeni ise kültürel değerlerin özellikle uluslararası platformlarda korunmasına adına ve tescil işlemleri ve koruma tedbirlerinin bir devlet politikası haline gelmiş olmasıdır. Farklı ülkelere aslen Türk kültürüne ait birtakım ürünlerin uluslararası tescil başvurularının haksız rekabete yol açmasının engellenmesi adına da öncelikle ulusal tescil sonrasında da uluslararası tescil oldukça önemlidir. Ülkemizde her ilin kendine özgü ürünleri hakkında coğrafi işaretle ilgili ciddi çalışmaların bulunmakta ve bunlara ilaveten uluslararası tescil süreçleri tamamlanmış ve devam etmekte olan ürünleri de bulunmaktadır. Rize ilinde ulusal tescil süreci coğrafi işaretle tamamlanmış ve uluslararası tescil süreçleri başlatılmış ürün ise Rize Çayı'dır (Tan,2023).

Bunun yanında halen başvuru sürecinde olan ve Türk Patent Kurumunda onay işlemleri süren dokuz adet (Derepazarı Mandalinası, Hemşin Tulumu, Karayemiş Kurusu, Rize Demir Elması, Rize Etli Kara Lahana Sarması, Rize Kokulu Üzüm Pekmezi, Rize Kokulu Üzümü, İyidere Mandalinası, İyidere Pileki Taşı) Rize iline ait ürün başvurusu bulunmaktadır (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2023).

Proje kapsamında gerçekleştirilen İş birliği Protokolü uygulamaları ile tüm tescil sahibi kuruluşlar ile protokoller imzalanarak proje ekibince gerçekleştirilecek faaliyetlerde tescil sahibi kuruluşlarla gereken durumlarda ortak hareket etme kararı alınmıştır (Tan, 2023)

Proje faaliyetleri hakkında bilgilendirilen tescil sahibi kuruluşlar mevcut ürünleri ve tescil şartları konusunda proje ekibince bilgilendirilmiş ve Denetim Mercii Kurulları hakkında bilgiler vermişlerdir. Mevcut kurulları hakkında alınan bilgilerce kurul listeleri oluşturulmuş, proje ekibince bağımsız ve gönüllü olarak denetim faaliyetlerine katılımların sağlanabileceği ifade edilmiştir. Tüm tescil sahibi kuruluşların Denetim Mercii Kurullarına denetim faaliyetleri ve rapor hazırlık süreçleri hakkında bilgilendirme etkinliği düzenlenmiştir. Denetim Mercii Kurullar ve tescil sahibi kuruluş temsilcileri ile bölgede bulunan yükseköğrenim kurumu öğrencilerinin de katılımının sağlandığı bilgilendirme etkinliğinde denetimlerin nasıl yapılacağı raporların oluşum süreçleri ve önceki denetim uygulama örnekleri üzerinden bilgiler aktarılmıştır. 2022 yılı son döneminde yapılan etkinlikle 2023 yılı denetimlerine kurulların hazır olmaları sağlanmış olup 2023 yılı ilk çeyreğinde denetim gerçekleştirecek tescil sahibi kuruluş denetimlerine proje ekibinin katılım sağlaması kararlaştırılmıştır (Tan,2023).

Tescil sahibi kuruluşlarca 2023 yılı ilk çeyreğinde yapılan denetim faaliyetlerine proje ekibinin katılımı sağlanarak, sektör temsilcisi kuruluşlara proje hakkında bilgilendirmelerde bulunulmuştur. Özellikle sürdürülebilirlik adına sadece tescil sahibi kuruluşların değil sektör temsilcilerinin de yapabilecekleri hakkında bilgiler verilmiştir. Projenin sürdürülebilirlik adına gerçekleştireceği "Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi" kurulumunda sektör temsilcisi olarak yer almayı düşünen kuruluşlarla İş birliği Protokolleri imzalanmıştır. Aynı zamanda sektör temsilcilerine proje faaliyetlerinden olan 2023 yılı ilk çeyreğinde yapılan denetim faaliyetleri çıktılarının değerlendirileceği Rize Birinci Coğrafi İşaretli Ürünler İstişare Toplantısı ve Ürün Pazarlama ve Satış Konferansı hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır. 2023 yılı mayıs ayı içerisinde gerçekleştirilen etkinliğe tescil sahibi kuruluş temsilcileri, denetim kurulları üyeleri ve sektör temsilcilerinin katılımı sağlanmış olup, fikir alışverişi ve ortak karar alma stratejilerinin tespiti için etkinlik düzenlenmiştir. Etkinlikte tescil sahibi kuruluş ve denetim faaliyetleri örnekleme olarak, Rize İl Tanım ve Orman Müdürlüğünden Ziraat Mühendisi Serdar GÖKÇE'nin "Kamu Kurumlarının Coğrafi İşaretli Ürünler Katkısı" başlıklı sunumu ile Anzer Balı ve Denetim Faaliyetleri konusunda bilgilendirmelerde bulunulmuştur. Etkinliğin konferans bölümünde Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu öğretim elemanı Öğr. Gör. Dr. Mehmet BAKIR tarafından "Coğrafi İşaretlerin Ekonomik Etkileri" başlıklı sunumu ile Coğrafi İşaretli Ürünlerin Bölge Ekonomisine Katkıları ile Pazarlama, Satış ve Marka Bilinci hakkında bilgilendirmelerde bulunulmuştur. Gerçekleştirilen etkinlikte ortak stratejiler olarak ürün güvenilirliği konusunda Anzer Balı örneğinde gerçekleştirilen faaliyetlerin kapsamlı bir şekilde kurulması planlanan "Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi" tarafından geliştirilerek diğer ürünlerce de kullanılabilir hale getirilmesi fikir birliği sağlandı. Ayrıca "Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi" nin proje yürütücüsü olan Karadeniz Bilim Teknoloji ve Kültür Derneği tarafından belirlenecek koordinatör tarafından faaliyetlerine devam etmesi kararlaştırıldı. Tamamen sivil toplum bilinciyle hareket edecek olan merkezin özellikle denetim faaliyetlerine gözlemci olarak katılım sağlaması, coğrafi işaretli ürünler hakkında yerelde ve ulusal düzeyde etkinliklerde ürün tanıtımı bilgilendirme ve sürdürülebilir bir koruma ve geliştirme faaliyeti çalışmalarını yapması fikir birliğine varıldı.

İnteraktif platformlarda bölge ürünlerinin tanıtımı konusunda proje internet sitesinin (www.cirize.org) proje bitimine Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünleri Koruma ve Geliştirme Merkezi internet sitesi olarak kullanımı devam edecektir (Tan,2023).

Sonuç ve Öneriler

Coğrafi işaretli ürünler hakkında mevcut kaynağın belirlenmesi ve özellikle yerel ve geleneksel ürünleri markalaştırmak ve korumak için bazı yasal düzenlemelere gidilmiştir (Köşker, 2020; Meral ve Şahin, 2013). Sadece bir bölge genelinde değil ulusal düzeyde adeta bir tescil seferberliği geçtiğimiz son beş yıl içerisinde başlatılmış durumdadır. Ülkeler arası tescil ve alan yazında da ciddi oranda bir artışın olduğu görülmektedir.

Her toplum kendine has kültürel değerleri özellikle ürün ve hizmet sunumu konusunda ciddi bir sahiplenme düşüncesinde olup markalaştırma gayreti içindedir. Markalaşmanın belirgin bir özellikle anılır olması gibi güçlü bir avantajla oluşturulmasında Coğrafi İşaret Teciline olan güven ve talep artmaya devam etmektedir. Ürünün bir bölgeye has olarak korunan ve geliştirmeye açık yönleri üzerinde kurumsal bir takım denetim ve takip mekanizmaları ile kontrol ediliyor olması markalaşmaya yönelik ürün algısını sektör temsilcileri nezdinde güçlü bir hale getirmektedir. Bunun yanında son tüketici tarafından ürüne ve hizmet sunumuna dayanan güven duygusu artışı sadece sektör temsilcilerine değil tescil sahibi kuruluşa olan güven duygusu ile de pekişmektedir. (Tan, 2023).

Coğrafi işaretli ürünlerin korunması ve geliştirilmesinde tescil sahibi kuruluşlar ve sektör temsilcilerinin, mevzuata uygun denetim ve sürdürülebilir üretim yöntemlerinde geliştirmelere yönelik çalışmalarına devam etmeleri gerekmektedir. Ürünlerin büyük bir çoğunluğunun gıda ürünleri olması ayrıca gıda güvenliği kültürel uyumluluk bakımından ilgili kamu kurumları idarecilerince desteklenmeye devam edilmelidir. Sadece denetim mercii kurullarda temsilcilerin görevlendirilmesi değil bunun yanında tanıtım ve ilgili destinasyon alanlarında ürün sunumlarının turizm sezonlarında erişilebilirliğinin devamlılığı için çalışmalar yapılmalıdır.

İlin tanıtımı ve özellikle ilin bir marka şehir olarak değerlendirilmesinde her bir tescil almış ürünün ile özdeş marka değeri olan ürünler olarak değerlendirileceği tüm ulusal ve uluslararası platformlarda temsili zorunluluk olarak bilinmelidir. Sektör temsilcilerinin ürün geliştirmeye yönelik ve ürünün temel özelliklerinin korunarak farklı yerel markalarca son tüketiciye ulaştırılmasında coğrafi işaret tescilinin sağladığı avantajlardan yararlanması adına çalışmalar yapılmalıdır. İl genelinde sektör temsilcilerine bu konuda en önemli desteği verecek nitelikte olan sanayi ve ticaret odası ve ticaret borsası gibi kuruluşların genel faaliyet planlamalarında tescil almış ürünler ve ilgili sektör temsilcilerine yönelik periyodik destekleyici programlar yapılmalıdır (Tan, 2023).

İl genelinde tescil sahibi kuruluşlar, sektör temsilcileri ve sivil toplum kuruluşları desteği ile proje sürdürülebilirlik etkinliği olarak planlanan "Rize İlinde Coğrafi İşaretli Ürünler Koruma ve Geliştirme Merkezi" desteklenerek aktif tutulmalı, bir dış değerlendirme ve destek merkezi olarak faaliyetlerine devam etmelidir. Merkez tarafından tescil almış ve almaya aday başvuru sürecindeki ürünler ile tescil sahibi kuruluşlar ile tescil sahibi olmaya aday kuruluşlara mentorluk hizmeti verilmelidir. Mentorluk faaliyeti denetim mercii kurulların güncel tutulması, gereken denetim ve geliştirme faaliyetlerine gözlemci olarak katılım, tescil almaya aday ürünlerin belirlenmesi, başvuru süreçlerinde tescil sahibi kuruluş olmaya aday kurum ve kuruluşlara başvuru işlemlerine yardım şeklinde olmalıdır. Ayrıca merkez tarafından il adına ulusal ve uluslararası tanıtım faaliyetlerinde tüm tescil almış ürünlerin topluca tanıtımının ve güncel verilerle en etkin şekilde diğer tüm paydaşlara bilgilendirilmelerin yapılabilir olmasının sağlanması gerekmektedir (Tan, 2023).

Rize iline coğrafi işaret almaya hak kazanmış ürünlerin korunması ve geliştirilmesine yönelik faaliyetlerin devamı yanında mevcut ürünler başta olmak üzere başvuru sürecinde olan ve onaylanacak diğer ürünlerinde uluslararası tescil almaları yönünde çalışmalar yapılmalıdır. Hali hazırda uluslararası tescil başvurusu bulunan (Rize Çayı) ürün ve tescil sahibi kuruluşa en başta kamusal olarak "Rize Valiliği ve bağlı İl Müdürlükleri ve Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi" bölge kurumları ve diğer yerel yönetimler, yan kamu niteliğinde meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarınınca destek olunmalıdır. Böylelikle ürünün tek başına tescil sahibi kuruluş tarafından sahipleniciliği yanında toplumsal olarak sahipleniciliğinde önemli ölçüde katılımçılıkla artış sağlanacaktır (Tan,2023).

Proje çıktılarından en önemlilerinden birisi olan tescil sahibi kuruluşların ortak akıl ve strateji geliştirme çabası ile bir araya gelmesi için yapılan istişare toplantılarının periyodik olarak yılda bir genel ve sektörel yakınlık arz edenler ile sektör temsilcilerinin katılımı ile birkaç defada bir olacak şekilde yapılması gerekmektedir. Bu bilgi alışverişi ve ortak stratejiler ürün koruma ve güvenilirlik çalışmaları başta olmak üzere ürün geliştirmeye ve markalaşmaya yönelik önemli kazanımlar sağlayacaktır.

Not

Yazarlar tarafından herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Yazar Hakkında

Ahmet TAN Öğretim Görevlisi olarak

Mehmet BAKIR Dr. Öğretim Görevlisi olarak

Kaynaklar

- Bakır Mehmet. (2017). Yenilikçi Pazarlama Uygulamalarının, KOBİ'lerin İşletme Performanslarına Etkisi: Rize İline Yönelik Bir Uygulama, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul.
- Ceyhan Sezgin, A. (2016). Coğrafi işaretli ürünlerin gastronomi turizmüne yansımaları. I. Ulusal Alternatif Turizm Kongre Kitabı, 350-356.
- Dünya Ticaret Örgütü, (2023). https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/ta_docs_e/modules4_e.pdf [Erişim Tarihi: 06.06.2023].
- Ertan, A. (2010). Prestijli tarım ürünlerinin pazarlanmasında kalite ve coğrafi işaret kavramlarının tutundurulması ve bu bağlamda tarım satış kooperatiflerinin önemi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2 (12), 157-170.
- Giray, H., Özkan, F.Z. & Oran, H. (2012). Yerel ürünlerin ekonomik kalkınmadaki önemi. Verimlilik Dergisi, 109.
- Güvenç, B., 1994. İnsan ve Kültür, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- İlıcılı, G. (2005). Coğrafi işaretler, coğrafi işaretlerde denetim ve denetimde akreditasyonun önemi. Ankara Üniversitesi, Avrupa Toplulukları Araştırma Uygulama Merkezi (ATAUM), 36. Dönem Avrupa Birliği Temel Eğitim Programı Semineri, Ankara.

- Kıral, B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi, Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(15): 170-189.
- Köşker, H. (2020). Coğrafi İşaret Konusunda Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi, *Tourism: Journal of Humanities and Tourism Research*, 10(4), 775-787.
- Nizam, D. (2011). Coğrafi işaretler ve küresel piyasalarda yerleşen tarım ürünleri: Ege Pamuğu logosu üzerine bir saha çalışması. *Ekolojik Krize Yanıtlar, Praksis*, (25), 87-116.
- Rize Valiliği, (2023). [http://www.rize.gov.tr/cayeli-koloti-peyniri-cografi-isaret-tescili-aldif#:~:text=%C3%87ayeli%20Koloti%20Peyniri%20kiri%20beyaz,4%2D5%2C2%20aras%C4%B1ndad%C4%B1r](http://www.rize.gov.tr/cayeli-koloti-peyniri-cografi-isaret-tescili-aldif#:~:text=%C3%87ayeli%20Koloti%20Peyniri%20kiri%20beyaz,4%2D5%2C2%20aras%C4%B1ndad%C4%B1r.). [Erişim Tarihi: 06.06.2023].
- Sınai Mülkiyet Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6769.pdf> [Erişim Tarihi: 06.06.2023].
- Sormaz, Ü., Bozkurt, S. & Sevinç, E.K. (2018). Coğrafi işaretleme. Nizamıoğlu, F. (Editör). *Gastronomide Güncel Konular*. Bilur Yayınevi. Konya.
- Suh, J. and MacPherson, A. (2007). The Impact of Geographical Indication on the Revitalisation of a Regional Economy: A Case Study of 'Boseong' Green Tea, *Area*, 39(4): 518-527.
- Şahin, A. ve Meral, Y. (2012). Türkiye'de Coğrafi İşaretleme ve Yöresel Ürünler, *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*, (2), 88-92.
- Tan, A. (2023). Rize İlinde Coğrafi İşaretili Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi Projesi, Proje Koordinatörlüğü Verileri. Karadeniz Bilim Teknoloji ve Kültür Demeği 2023.
- Tashiro, A., Uchiyama, Y. and Kohsaka, R. (2018). Internal processes of Geographical Indication and their Effects: An Evaluation Framework for Geographical Indication Applicants in Japan, *Journal of Ethnic Foods*, 5(3): 202-210.
- Türk Patent ve Marka Kurumu (2023). Coğrafi İşaretler Portalı. <https://ci.turkpatent.gov.tr/> [Erişim Tarihi: 06.06.2023].
- Türk Patent ve Marka Kurumu, (2023). <https://ci.turkpatent.gov.tr/Files/GeographicalSigns/d032bdaf-ec73-4769-a8e3-cac9a0cfcacc.pdf> [Erişim Tarihi: 06.06.2023].
- Türk Patent ve Marka Kurumu, (2023). <https://ci.turkpatent.gov.tr/Files/GeographicalSigns/0b944db2-077f-4171-8675-839ccb5d998e.pdf> [Erişim Tarihi: 06.06.2023].
- Türk Patent ve Marka Kurumu, (2023). <https://ci.turkpatent.gov.tr/Files/GeographicalSigns/a13747a7-48ba-459e-87f7-daa519b279de.pdf> [Erişim Tarihi: 06.06.2023].
- Türk Patent ve Marka Kurumu, (2023). <https://ci.turkpatent.gov.tr/Files/GeographicalSigns/6ea04159-bea2-4680-8030-5c686d7732e0.pdf> [Erişim Tarihi: 06.06.2023].
- Türk Patent ve Marka Kurumu, (2023). <https://ci.turkpatent.gov.tr/Files/GeographicalSigns/824386f9-ef96-4e75-9083-265ac03f54b6.pdf> [Erişim Tarihi: 06.06.2023].

- Türk Patent ve Marka Kurumu, (2023).
<https://ci.turkpatent.gov.tr/Files/GeographicalSigns/89d47d55-5b0b-43d2-8bac-3216f77fb311.pdf> [Erişim Tarihi: 06.06.2023].
- Türk Patent ve Marka Kurumu, (2023).
<https://ci.turkpatent.gov.tr/Files/GeographicalSigns/98.pdf> [Erişim Tarihi: 06.06.2023].
- Türk Patent ve Marka Kurumu, (2023).
<https://ci.turkpatent.gov.tr/Files/GeographicalSigns/32968f66-3e23-4182-9ee7-3e5f526be54e.pdf> [Erişim Tarihi: 06.06.2023].
- Türk Patent ve Marka Kurumu, (2023).
<https://ci.turkpatent.gov.tr/Files/GeographicalSigns/ef043ad4-d97f-4632-8154-db263fc34c31.pdf> [Erişim Tarihi: 06.06.2023].
- Türk Patent ve Marka Kurumu, (2023).
<https://ci.turkpatent.gov.tr/Files/GeographicalSigns/62913700-4139-4806-b6e5-49e69ee0d17e.pdf> [Erişim Tarihi: 06.06.2023].
- Türk Patent ve Marka Kurumu, (2023).
<https://ci.turkpatent.gov.tr/Files/GeographicalSigns/05d49773-3ad4-4667-b21e-9dae3ded4e49.pdf> [Erişim Tarihi: 06.06.2023].
- Türk Patent ve Marka Kurumu, (2023).
<https://ci.turkpatent.gov.tr/Files/GeographicalSigns/6793f173-5d88-43d2-8477-11e6e830efd2.pdf> [Erişim Tarihi: 06.06.2023].
- Türk Patent ve Marka Kurumu, (2023).
<https://ci.turkpatent.gov.tr/Files/GeographicalSigns/5a86b3f1-a946-4804-affb-4b278cc47229.pdf> [Erişim Tarihi: 06.06.2023].
- Türk Patent ve Marka Kurumu, (2023).
<https://ci.turkpatent.gov.tr/Files/GeographicalSigns/312.pdf> [Erişim Tarihi: 06.06.2023].

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

Rize İlinde Coğrafi İşaretlü Ürünlerin Korunması ve Geliştirilmesi Projesi
Proje Sonuç Kitapçığı

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**SİVİL TOPLUMLA
İLİŞKİLER**
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler
Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.

Nihai Raporun Hazırlanması

Proje faaliyetleri içerisinde yer alan Nihai Rapor Hazırlığı 31.07.2023 tarihi ile sonlanacak proje faaliyetleri çıktılarını ve gerçekleşen bütçe harcamalarını beyanlarını içerecek şekilde Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü proje takip sistemi olan PRODES Uygulama Modülüne göre hazırlanarak veri girişleri sağlanıp Nihai Rapor sunumu 2023 Ağustos ayı içerisinde gerçekleştirilmiştir.

RİZE İLİNDE COĞRAFİ İŞARETLİ ÜRÜNLERİN KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ

**Proje Ofis: Çarşı Mah. Kazım Karabekir Cad.
Yardımcı İş Merkezi Kat:5 No: 602 RİZE**

Proje Koordinatörü: Ahmet TAN

www.cirize.org

Bu proje İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmektedir.